

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za celo leto.....\$8.00
Za pol leta.....\$3.00
Za New York celo leto.....\$7.00
Za inozemstvo celo leto.....\$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sunday
and legal holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 85. — ŠTEV. 85.

NEW YORK, TUESDAY, APRIL 12, 1921. — TOREK, 12. APRILA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

PROTI GLASOVANJU NA TIROLSKEM

FRANCOZI SI NA VSE MOGOČE NAČINE PRIZADEVAJO, DA PREPREČIJO PLEBISCIT ALI LJUDSKO GLASOVANJE NA TIROLSKEM.

Pariz, Francija, 10. aprila. — Važno politično vprašanje je bilo dvignjeno vsled ljudskega glasovanja, pripravljenega od Nemcev, ki se bo vršilo dne 24. aprila na Tirolskem, ko se bo prebivalstvo, naj glasujejo za aneksijo Tirolske od strani Nemčije. Avstrijska vlada je to glasovanje prepovedala, a krajevne oblasti na Tirolskem, ki so očitno za priključitev k Nemčiji, so dovolile, da se šle priprave za glasovanje naprej. V mirovni pogodbi se ne določa nobenega ljudskega glasovanja na Tirolskem. Ta stvar je popolnoma nova in francoski diplomati vidijo v tem pričetek nemškega načrta, da se anektira celo Avstrijo. Nepotrebno je omeniti, da bodo storili zavestni korake, da preprečijo izvedenje tega načrta, a za enkrat še ne vedo, kako bi mogli to storiti na uspešen način.

Važnost aneksije avstrijske Tirolske od strani Nemčije ne leži le v tem, da bi se s tem ustvarilo precedent, ki bi dovoljeval tudi drugim delom Avstrije priključiti se Nemčiji, temveč bi aneksija Tirolske tudi dala skupno mejo z Italijo, kar je dalekosežnega pomena za odnose med evropskimi silami.

Francoski agenti poročajo, da je Bavarska preplavljena s pozivi na Tirole, nahajajoče se v deželi, naj se vrnejo domov ter glasujejo za priključitev dežele k Nemčiji.

Glasi se, da namerava francoska vlada obrniti pozornost dunajske vlade na to glasovanje ter strogo protestirati proti temu koraku. Francosko nazirajo, da morajo ostati meje Avstrije tako kot so bile določene v mirovni pogodbi, podpisani v Saint Germain. — Mogoče je celo, da se bo prekinilo ekonomsko pomoč za Avstrijo, če ne bo dunajska vlada pokazala dobre vere v svojem nastopu proti tirolskemu aneksionizmu.

Francoska vlada tudi ne more biti brezbržna vspricho možnosti, da bi se v takem slučaju meje Nemčije in Italije stikale. Soglasno z mirovno pogodbo je dobila Italija južni del Tirolske, vključno številne okraje, v katerih prevladuje nemško prebivalstvo.

PREJŠNJA NEMŠKA CESARICA UMRLA

V prognanstvu v Doornu na Holandskem je umrla prejšnja nemška cesarica, Avgusta Viktorija.

Doorn, Holandska, 11. aprila. — Prejšnja nemška cesarica, Avgusta Viktorija, je umrla danes tukaj ob šestih zjutraj. Vseled nekega čudnega slučaja je prišel konec natančno eno leto potem, ko je prvič resno obolela na sreč.

Bilo je takrat, ko se je nameravala preseliti v gradu Amerongen v novo hišo v Doorn, ko jo je zadela kapa, o kateri se je domnevalo, da je smrtonosna. To se je zgodilo dne 11. aprila. Skozi več dni se je vsaki trenutek pričakovalo njeno smrt, a je deloma okrevala ter se s kajzerjem vred preselila sredi maja v Doorn.

Napadi njene usodolne bolezni so se pogosto ponavljali, izpodkopavali njene življenske sile ter uničevali napore specializistov, ki so ji skušali vrniti zdravje. Od kar je izvršil njen sin, princ Joachim, meseca julija preteklega leta, samomor, je bila tako v opasni položaju da se je dolgo za drževalo vest o smrti njenega sina. Glasi se, da ni nikdar izvedela, da je izvršil njen sin samomor.

Tekom zadnje jeseni je postajala njeno zdravje vedno slabše in ob več prilikah so bili otroci pozvani v Doorn, a njena življenska sila je bila taka, da je vedno zopet postala boljša, kadar se je že domnevalo, da je konec tukaj.

Prejšnji kajzer ter princ Adalbert sta bila ob smrtni postelji cesarice. Pozvana sta bila od Haesnerja, ki je zdravil cesarjico, iz njenega bivanja na Holandskem.

Čeprav se je že skozi tedne pričakovalo konca, je vendar prišel slednji kot presenečenje za prebivalce v gradu Doorn, kajti tekom preteklega tedna je bil videti položaj bolnice manj resen. V soboto se je zdelo dr. Haesnerju primerno izjaviti edini hčerki zamlje, Viktoriji Lujizi, ki je bila takrat na Dunaju, a danes zjutraj, ko je prišel konec, ni bilo hčerke še v Doornu.

CHURCHILL SE JE VRNIL V LONDON.
London, Anglija, 11. aprila. — Angleški kolonialni tajnik, Winston Spencer Churchill se je vrnil v London iz Egipta in Palestine.

Tipične majnarske hiše v bližini Newcastle, Anglija. V tamošnji okolici so največji premogovniki.

SESTANEK ANGLEŠKIH MAJNERJEV Z LASTNIKI

Ministrski predsednik je rekel, da je podpora nemogoča. — Poziv na konferenco.

London, Anglija, 11. aprila. — Angleški lastniki rogov ter njih stavkajoči uslužbenci so se posvetovali danes skozi eno uro glede možne uravnave - spora, ki je dovedel do stavke premogarjev tekom preteklega tedna.

Konferenca je bila prekinjena opoldne ter se bo nadaljevala ob štirih popoldne. Robert S. Horne, finančni minister, je postavil predlog, naj predložijo lastniki polno obrazložitev njih slučaja, ugotovijo vzroke, vsled katerih domnevajo, da je skrajšanje plač uvrščeno, nakar se bo tudi v polni meri upoštevalo ugovore premogarjev. Predlagal je nato premogarjem, naj določijo šest zastopnikov, ki naj bi se sestali s šestimi zastopniki lastnikov, z navzočimi vladnimi zastopniki ali brez njih.

Lloyd George je rekel premogarjem ter lastnikom rogov: — Prišli smo definitivno do sklepa, da ne moremo priporočiti parlamentu, da bi se nadalje plačevali dobički lastnikom in lastniki morajo iz splošnih davkov dežele.

Splošno olajšanje je bilo opaziti v Londonu, vspricho zopetnega odločanja "brezpogojnih pogajanj", a nikakega razpoloženja, da bi se smatralo nevarnost za končano in vlada ni vsled tega omilila svojih varnostnih odredb. Stavka premogarjev se je pričela dne 1. aprila ter je bila posledica konca vladne kontrole rogov ugasnenja delavskega dogovora. Premirje, ki je bilo sklenjeno v soboto, dovoljuje pumpačem vrniti se na delo tekom pogajanj. Stavka trojne zveze, odrejena za terek zvečer, je preločena za čas pogajanj. Ta zveza vključuje 1.200.000 premogarjev, 400.000 železničarjev ter 250.000 transportnih delavcev, a stavka bi prizdejala veliko večje število mož.

FAŠISTI DEMONSTRIRAJO PO RIMU.
Rim, Italija, 11. aprila. — Danes se je zbral v tukajšnjem mestu na tisoče in tisoče fašistov. Govoril jim je poslanec Federzoni ter jih pozival, naj se bore proti notranjim in zunanjim sovražnikom Italije. Po zborovanju so se vršile demonstracije po celnem mestu. Fašisti so kričali: Živela Italija! Živela D'Annunzio!

Vse policija je bila alarmirana, toda do spopadov ni prišlo.

OTVORJENJE 67. AMER. KONGRESA

Gillett je bil zopet izvoljen predsednikom poslanske zbornice z veliko večino.

Washington, D. C., 11. aprila. — Sedem in šestdeseti kongres se je zbral danes točno opoldne na poziv predsednika Hardinga k svoji prvu prvu zasedanju, ki bo trajalo najbrž do jeseni.

Razven reorganizacije zbornice ter običajne povodni predlog je bilo opaziti le malo življenja, kajti kongres je čakal, da sprejme prvo sporočilo predsednika Hardinga, ki bo pojasnjevalo njegove nazore glede številnih važnih problemov, katerih se morajo lotiti narodni zakonodajalci.

Ta kongres je prvi v desetih letih, ki je kontroliran od republikancev ter pod republikansko administracijo. Senat je bil že prej organiziran na posebnem zasedanju, ki se je pričelo 4. marca, a poslanska zbornica se je organizirala s tem, da je izvolila kot speakerja Gilletta iz Massachusetts. Mr. Gillett je bil izvoljen z ogromno večino glasov.

Frank Mondell iz Wyominga je bil izvoljen republikanskim voditeljem, dočim je postal Kitchen demokratični voditelj, ker je bil nominiran za mesto speakerja. Sledil je pokojnemu Champ Clarku.

Skoro vsi izmed 435 članov so bili navzoči pri otvorjenju. Galerije so pričele posklati, ko je prišla v dvorano edina ženska, ki je bila izvoljena v zbornico, Miss Alice Robertson iz Oklahome.

Miss Robertson je bila ena izmed sto novih članov, večini republikancev. Večina njih je stala v skupinah za speakerjem Gillett, ko je zavzel svoje mesto, da položi prisego.

Tudi galerije senata so bile napolnjene polne. Osem in sedemdeset senatorjev se je odzvalo pozivu, naj se oglašajo, potem ko se je prečitelo poslanec predsednika Hardinga, s katero je sklical posebno zasedanje kongresa. Podpredsednik Coolidge je zapregel Petra Norbecka iz South Dakote in Houl Bursuma iz New Mexice.

Ne odlašajte
ako nameravate naročiti vozni listek iz stare domovine za Vašo družino, sorodnika ali prijatelja. Pišite za cene in druga potrebna navodila na najstarejše in skušeno slovensko bančno podjetje:

FRANK SAKSER STATE BANK (potniški oddelek)
82 Cortlandt St., New York, N. Y.

FRANCOZI BODO VDRILI V NEMČIJO

Francija je sedaj pripravljena navalati na Nemčijo, če se ne bo zagotovilo plačila odškodnine.

Pariz, Francija, 11. aprila. — V tukajšnjih krogih, o katerih se domneva, da imajo na razpolago najboljše virov informacije, se prav nič več ne dvomi, da bo Francija, ali sama ali pa v družbi zaveznikov, vzpizorila radikalno akcijo proti Nemčiji, če ne bo slednja do 1. maja dala zadovoljiva jamstva glede plačevanja vojne odškodnine.

Kakšno obliko bo imela ta akcija je še vedno stvar ugibanja, vendar pa prevladuje v poloficijelnih krogih naziranje, da bo akcija takega značaja, da bo napravila zaželeni utis na nemški narod, največjega izza časa, ko je bilo sklenjeno premirje.

Nekateri zagovarjajo zasedenje Ruhr doline ter celega industrijskega distrikta Vestfalske. Drugi pa so prepričani, da bi morala biti francoska vlada v tem slučaju prav v Berlin v namen, da se zagotovi na ta način zaključenje naloge, katero bi se dalo izvršiti veliko bolj poceni s pomočjo te metode kot pa s ponovno uporabo manjših kazni.

Razpoloženje francoske poslanske zbornice je tako, da bo moral ministrski predsednik Briand ali nastopiti ali pa odstopiti. Glasi se pa, da nima nobenega namena opustiti izvršitev naloge in sicer pričeni s prvim majem, če bo mogoče s tem dooseči zaželeni učinek.

V tukajšnjih oficijelnih krogih se domneva, da se berlinska vlada dobro zaveda dejstva, da ji ne bo s koncem tega meseca ostalo prav nič več časa za zavlačevanje zadeve. Ker se Nemcem ni posrečilo zainteresirati Združene države za vprašanje odškodnine, hočejo sedaj predlagati Švico kot posredovalca.

Če se bodo zavezniki obotavljali iti tako daleč kot hoče Briand, bo Francija sama nastopila, mogoče s sodelovanjem nekaterih manjših zaveznikov sil.

Glasi se, da je Čehoslovaška pripravljena pridružiti se uporabi ekonomskih kazni proti Nemčiji in da bi uporabila celo vojaški pritisk, če bi bilo kaj takega treba.

V dobroinformiranih parlamentarnih krogih se domneva, da bo prišlo v maju do izpremembe v francoski vladi in da bo novi načeloval Poincare, če se Briandu ne bo posrečilo izvesti zadostnega pritiska na Nemčijo.

SMRT BIVŠEGA RIMSKEGA ŽUPANA

V RIMU JE UMRL V STAROSTI 75 LET BIVŠI ŽUPAN NATHAN ZA SRČNO BOLEZNIJO, KATERO SI JE NAKOPAL V ZADNJI SVETOVNI VOJNI.

Rim, Italija, 10. aprila. — Ernesto Nathan, bivši rimski župan, je umrl danes tukaj za srčno kapjo. Bolezen si je nakopal, ko se je tokom vojne boril kot prostovoljec v gorah. Vojni napori so podkopali njegovo zdravje.

Signor Nathan, ki je bil rojen v Angliji od židovskih staršev, je bil izvoljen rimskim županom leta 1907. Obiskal je Združene države v poletju 1914 in po obisku pri predsedniku Wilsonu v Washingtonu je odpotoval v San Francisco, da nadzoruje tam zgrajene italijanske paviljone na razstavi. Bil je v svojem šestinsedemdesetem letu.

Oče župana Nathana je bil bankir nemškega izvora, ki je zasledoval svoje prednike do Nathanov iz Frankfurta, stranske veje — Mayerjev, iz katerih je izšla znana družina Rothschildov. Med prebivalci hiše, v kateri je bil rojen Ernesto, se je nahajal tudi Giuseppe Mazzini, znani italijanski patriot, kojega dela je Nathan pozneje uredil ter izdal. Leta 1859 je postala njegova mati vdova ter se preselila v Pizo, kjer je bila njena hiša, kot ona v Londonu, pribežališče in zavetišče italijanskih rodoljubov. Pozneje se je družina preselila v še druga italijanska mesta ter našla končno zavetišče v Švici.

Ker je moral podpirati svojo mater, se je mladi mož v starosti dvajsetih let napotil nazaj v London kot uslužbenec neke komisije hiše, ki je tržila z Italijo. Pet let pozneje se je zopet vrnil v Italijo kot upravnik lista La oia del Popolo, katerega je ustanovil Mazzini. Urejevanje tega lista je izpolnilo dobo več let in medtem si je pridobil tudi svoje stališče v politiki.

Kot član rimskega občinskega sveta je bil pogosto pri finančnih komisijah in onih, tikajočih se dobrotelnosti. Na tem zadnjem polju je deloval, ko je bil leta 1907 izvoljen rimskim županom. Izvolila ga je protiklerikalna večina, ki je razveljavila s tem tradicijo, da se izvoli na to mesto člane kake stare rimske patricijske rodbine, — na primer družine Orsini di Colonna.

Še nikdar ni bil noben župan sprejet s tako ostrimi napadi, ki so presegali vse meje dostojnosti in Nathan je moral spraviti več urednikov pred sodišče, predno je bilo gonje konec. Kampanja proti njemu se je končno omejila na dve glavni točki, namreč njegovo stremeljenje, da modernizira Rim in njegov antiklerikalizem, o katerem se je izjavljalo, da bo še poglobil razkol med državo in cerkvijo.

Tekom šestih let njegovega županovanja je postal Rim lastnik svojih električnih prog. Otvorilo se je nove ceste, podrolo razvaline v Trastevere. Mestna sanitacija je postala uzor moderne znanstvene organizacije in številni smrtni slučajev je zelo padlo.

ANGLIJA BO PLAČALA AMERIKI DEL SVOJEGA DOLGA.

Washington, D. C., 10. aprila. — Prvi del dolga z obrestmi vred v znesku petindvajsetih milijonov dolarjev bo plačala v petek Anglija Združenim državam. Izplačilo se bo izvršilo potom zvezne rezervne banke v New Yorku.

"IMPERATOR" BO OSTAL V PRISTANIŠČU.

London, Anglija, 11. aprila. — Vodovalstvo Cuard črte je odpovedalo odplutje največjega parnika na svetu "Imperatorja", ki se sedaj imenuje "Berengaria". Odplutje je imel dne 15. aprila proti Združenim državam.

NOVI NAČELNIK ZA RUSKE ZADEVE.

Washington, D. C., 11. aprila. — Načelnik ameriške divizije za ruske zadeve je postal Montgomery Schuyler iz New Yorka. Njegov prednik je bil Arthur Billard, ki je pa zadnji mesec resigniral.

Schuyler je začel svojo diplomatsko karijero v Petrogradu leta 1902.

ZANESLJIVO IN HITRO
oskrbuje DENARNA IZPLAČILA v stari domovini in opravlja druge bančne posle

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt Street New York

Rojaki, poslužite se vseh zadevah te slovenske banke, ki je pod stalnem nadzorstvom državnega urada in ima za varstvo \$100,000.00 glavnice in \$50,000.00 rezervnega zaklada.

Frank Sakser, predsednik.

Včeraj smo računali za pošiljke jugoslovanskih Krom po sledečih cenah:

300 kron	\$ 2.35	1,000 kron	\$ 7.50
400 kron	\$ 3.10	5,000 kron	\$37.25
500 kron	\$ 3.85	10,000 kron	\$74.00

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne, ko nam poslani denar dospo v roke.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali po New York Bank Draft.

Frank Sakser State Bank 82 Cortlandt Street, New York

"GLAS NARODA"

(SLOVENIAN DAILY)
Owned and Published by
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
(a corporation)
FRANK BAKER, President. LOUIS BENEDIK, Treasurer

Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
32 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno nedeljo in prazniki.

Za celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.50
Za cel let	Za cel let	\$7.50
Za šest let	Za šest let	\$42.00

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Issued every day except Sundays and Holidays.
Subscription yearly \$4.00

Advertisement on agreement
Dostavlja besedila in vsebino se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli po-
šilja po Money Order, pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam
tudi prejšnje bivalne naznani, da hitreje najdemo naslovnik.

GLAS NARODA
32 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876

Boljševizem Smillie-ja.

Neumnost je govoriti, kot trdijo nekateri naši parlor-radikali, da revolucija v Angliji ne pomenja prelivanja krvi. To pomenja in prav ničesar drugega.

Mogoče si Smillie in njegovi tovariši ne žele prelivanja krvi. Brez dvoma bi imeli dosti rajše, če bi se njih vlado mirno sprejelo. Vsa tiranstva si žele to. Kar pa imajo taki rajše na abstrakten način, ne pomenja ničesar pri preprečenju krvavih posledic. Treba je le misliti na Rusijo.

Revolucija vključuje v svojo uravnavo socialnih diferenc namoščene postavbe, pravice in volitve s kruto silo. Kadar prime en element za orožje, da vsili svojo voljo drugemu in če je involvirana zadeva važna, potem bo drugi element tudi prijel za orožje, da nasprotuje prvemu. Doktrina sile je mikavna. Če se je poslužil en del, se je mora poslužiti tudi drugi.

Takozvana trojna zveza v Angliji, ki sama priznava, da je le minoriteta v angleškem narodu, ne bo v stanu strmoglaviti demokratičnih naprav Anglije ter ustanoviti visoko centralizirano avtoriteto brez vsakega boja.

Revolucija take vrste kot jo ima v mislih Smillie, pa pomenja nekaj še dosti hujšega kot je prelivanje krvi. V toliki meri kot bi bila uspešna ali vzmirljiva, bi prinesla stradanje in bedo milijonom in milijonom, Rusija lahko šepa počasi naprej, čeprav je vsako industrijsko gibanje ustavljeno. Petinosemdeset odstotkov Rusov obstaja namreč iz kmetov in ti lahko žive od tega, kar osebno producirajo. Stvar pa ni taka v Angliji. Dobivati mora živila od zunaj, in ta more dobiti le s tem, da nudi nekaj v zameno.

Smillie lahko postane bos angleških premogarjev ter lahko improvizira organizacijo za zopetno obnovo dela v rudnikih. Premog pa ni zaužit. Ni te nezažit, temveč ga tudi ni mogoče prevažati na daljina mesta. Vrednost premoga obstoja v tem, da vzdržuje ognje v angleških tovarnicah, ki izdelujejo raznovrstno blago. Ustavitelj obratovanje v tovarnicah, kot predlaga Smillie, napraviti dvomljivo, če se bo vsak tovar, poslan v Anglijo, tudi ob pravem času plačalo in splošna lakota se bo kmalu lotila vseh angleških mest in premogarnj, bodo med prvimi, ki bodo občutili njene kremplje.

S pomočjo svojih podmorskih čolnov je skušala Nemčija izstradati angleški narod ter si ga podvreči. Smillie je sprjel iste taktike, katerih se je posluževal nemški kaiser. Smillie bi imel očitno rad, da bi se rekel o njem, da je prekosil Timurana kot uničevalca človeških življenj, a celo v takem slučaju ne more njegova revolucija uspeti v pravem pomenu. Bojuje se namreč proti nagonu osebne samohranitve in ta nagon je še vedno dosti močan v človeškem rodu, da je gotova stvar, da bo tem večje prelivanje krvi in stradanje, za katero bo on odgovoren, čimbolj bo pridobil na moči.

Boljševizem, v katerikoli obliki se pojavlja, je znanik mizerije in bede v masi. Kamorkoli stopi njegova noga in kjerkoli je čutili njegov dih, uveneje ne le vse lepe stvari življenja, temveč izginejo tudi vse stvari, ki so potrebne za navadno živalsko življenje.

Anglija ima navado približati se prepadu ter se nato umakniti nazaj. Kljub vznemirljivim poročilom zadnjih dni je skoro gotovo, da bo boljševizma Smillie-ja kmalu konec.

Ameriški jezik.

Človek z zadovoljstvom čita note, prihajajoče iz ameriškega državnega departmента. Pisane so v čistem ameriškem jeziku in se stavljene v ameriškem duhu.

Jasno ugotovilo državnega tajnika Hughesa, ki ga je poslal za vezniškim silam, se čita kot stari dokument.

Take note sta pisala Marey in Webster.

V nji je vsebovana odločnost Clevelanda in logika Abrahama Lincolna.

Anglija, Francija, Italija in Japonska so izvedele, da se ne smejo posluževati pri Ligi narodov imena Združenih držav, da ne smejo Združenih držav vmešavati v svojo politiko ter da ne smejo v njihovem imenu ničesar sklepati.

Japonska je izvedela, da imajo Združene države vse pravice na otoku Yap.

To je ameriška govorica, pristna ameriška govorica.

Kako hitro bi bil lahko uveljavljen mir? Kako drugače bi izgledal današnji svet, če bi sedel namesto Wilsona kak drug mož v Beli hiši?

Hvala Bogu, naša Amerika je prišla k svojemu staremu glasu. Ta glas ne ogroža pravice nobenega naroda na svetu, ta glas pa tudi strogo prepoveduje katerikoli narodu vmešavati se v evropske zadeve.

Stara Amerika, dosedaj podobna speči levini, se je začela prebujati iz svojega spanja.

Na krmilu vlade so možje, ki bodo znali ščititi stare ameriške tradicije.

SVETOVNI ŽITNI TRG.

Po došlih poročilih se je letošnja žita v Angliji padajo cene žita posejalo z žitom 3 odstotke izdelkov. O Italiji ni zanesljivih podatkov. V Nemčiji je vreme gorko in ugodno za pomladansko dela.

Iz Jugoslavije, in sicer iz Vojvodine, prihajajo ugodna poročila o razvoju bodoče letine. Cene pšenice so padle na 960 do 940 K za meterski stot. Vzrok padca cen je padec ameriškega dolarja, ki onemogoča vsako konkurenco za tekoče leto potrebno množino banaske moke z ameriške.

Slovenske novice.

Cleveland, Ohio.

Grozno smrt je storil 6. aprila zjutraj ob 8.20 rojak R. Magajna, stanujoč v Collinwoodu na 880 London Road. Skočil je v smrt z visokega mostu na zapadni strani mesta, ki vodi preko globine med zapadno 9. in 25. ulico. Njegovo truplo je padlo 92 čevljev globoko na tlak Mervin ulice. Priletelo je na tlak s tako silo, da je počilo kot bi kdo ustrelil z revolverjem. Veliko uslužbencev tamkaj se nahajajočih tovarnih hiš, ki so na cesti, da vidijo, kaj se je pripetilo. Edina oseba, ki je bila priča tragediji, je bil Charles Wiskopf, član tvrdke J. Wiskopf & Sons. Stopil je pravkar iz pisarne družbe in pogledal proti mostu nad njim, ko je videl, kako je Magajna splezal na cementna balustrada do mostu, postal za nekaj trenotkov, nato pa skočil. Wiskopf pripoveduje: "Truplo samomorilca se je začelo vrteti, kakor hitro je skočil z mostu; čim bližje je prihajalo tlaku, tem bolj trese se je vrtelo. Čutil sem, kot da se mi v želodcu nekaj obrača, toda oči niso mogli obrniti od prizora." Wiskopf pravi, da je bil v nekaki omotici, dokler ni truplo samo nekaj čevljev od njega treslo ob cestni tlak. Hitel je k trupu, toda Magajna je bil mrtev. V Huron bolnišnici, kamor je bil prepeljan njegovo truplo, je bilo ugotovljeno, da ima prebito črepijo, da je zlomljena leva roka in obe nogi ter da so kosti po vsem telesu zdrobljene. V njegovi obleki so našli tesarstvo ravnilo, par svinčnikov in neko pisanje, iz katerega se je razvidelo, kdo je in kje stane. Ura, ki jo je imel v tovelniku, je prenehala iti ob 8. uri 20 minutah. Visočina mostu, kjer je Magajna skočil, znaša 92 čevljev, medtem ko je most tam, kjer spodaj teče reka, visok 125 čevljev. Magajna je bil star 46 let. Bil je oženjen ter zapuščal ženo in dva otroka, eno 18letno hčer in 14letnega sina. Njegova žena pripoveduje, da je njen mož brez dela že izza Božiča. Bil je tesar po poklicu. Dan za dnem je hodil okrog in povpraševal za delo katerekoli vrste, toda brez uspeha. Policija pravi, da dejstvo, da je imel v žepu več kosov papirja z imenom in naslovom, kaže, da je samomor izvršil docela premišljeno. Prvi je njegovo truplo identificiral v okrajni mrtvašnici njegov sosed Mike Jalovec iz 880 London Road.

Inženir The City Ice Company je našel na vspenjači mrtvega 10letnega Rudolfa Lamperta, sina vdove rojakinje Zofije Lampert. Imel je zlomljen vrat in je bil tudi drugače poškodovan. Kako je nastala smrt, se ne ve.

Alex Redzik, ki je nekdanji stanoval pri 28letni Mrs. Annie Sešek, je 7. aprila ustrelil njo in sebe v njenem stanovanju. Sosedje so začeli streljanje in pozvali policijo. Ko je prišel na lice mesta policaj Tozzer, je našel Mrs. Sešek nezavestno na postelji, zunaj spalnice pa na tleh ležečega Redzika s kroglo v glavi. Strašnemu činu je bila priča le šestna hčerka Mrs. Sešek.

Tudi s silo se včasih kam pride. Miss Mary Pribič je pokazala dne 7. aprila vsem clevelandskim policajem in sodnikom, da je korajžna dekle. Še 20. marca je prišla na policijo s prošnjo, naj ji poščeje Floyd Bryanta, 21 let staro fanta, kateremu je dala biserni prstan, a ga od tedaj ni več videla. Dne 7. aprila pa je bil pripeljan na sodnico, da vrne prstan in plača kazen \$10. Ko je bil prstan vrnjen in kazen plačana, sta zaljubljenca pozabila na vso preteklost in se spoprijaznila, predno sta zapustila sodnico. "Poročiva se", pravi on. "Saj res", pravi ona, in urnih korakov sta jo mahnila po poročno dovoljenje. Tako je dobilo dekle prstan in fanta nazaj.

Poročno dovoljenje sta dobila sledeča slovenska para: Anthony Slama, 21 let, 983 E. 141. St., in Frances D. Pruss, 20 let, ter John Jalovec, 32 let, 15618 Holmes Av., in Anna Pasek, 26 let. Obilo sročil.

Chicago, Ill.

Rojaku Franku Primožiču je umrlo dete.

Poročila sta se v slovenski cerkvi v nedeljo 3. aprila Andrej Kurent, doma iz Mengja, z nevesto Franciško Tomič, doma iz Dobrave pri Ljubljani. Za prič

sta bila ženinov brat Valentin in Alojzij Šavnik. Bilo srečno!

Indianapolis, Ind.

Rojaku Jakob Ulmanu je usla žena z nekim Hrvatom, ki je imel že tri žene kar tako na "koruzi". S seboj je odpeljala trinajstletno hčerko Emilijo, katero bi rad rojak Jakob Ulman dobil nazaj.

Milwaukee, Wis.

Dne 31. marca je preminula rojakinja Julija Miheleč, stara 33 let, po kratki bolezni. Živela je na 506 S. Pierce St. Pogreb pokojnice se je vršil dne 2. aprila. Zapuščala žaluječega moža in tri neprekrljene otročice. Rojak Matija Stiglitz na West Allisu je dobil sporočilo iz stare domovine, da je tamkaj v Slovenski Bistrici preminula njegova sestra Josipina Tegger v starosti 52 let in zapustila več neprekrljenih otrok.

Poročno dovoljenje so dobili: John Skrbis, 31 let, 439 1/2 Park St., in Terezija Urbes, 24 let, ter da Anton Žagar, 31 let, 1179 — 29. St., in Terezija Mavrič, 21 let.

Virginia, Minn.

Marko Bajuk je tožil Mat. Kostainška in Leo Farnsa za odk. škodnino, izvirajočo iz kolizije avtomobilov. Sodišče mu je priznalo \$148.

Anton Petrič toži Mihaela Krišer za \$635.42, katero svoto mu dolguje na mezdi kot mizarju po vsem telesu zdrobljene. V njegovi obleki so našli tesarstvo ravnilo, par svinčnikov in neko pisanje, iz katerega se je razvidelo, kdo je in kje stane. Ura, ki jo je imel v tovelniku, je prenehala iti ob 8. uri 20 minutah. Visočina mostu, kjer je Magajna skočil, znaša 92 čevljev, medtem ko je most tam, kjer spodaj teče reka, visok 125 čevljev. Magajna je bil star 46 let. Bil je oženjen ter zapuščal ženo in dva otroka, eno 18letno hčer in 14letnega sina. Njegova žena pripoveduje, da je njen mož brez dela že izza Božiča. Bil je tesar po poklicu. Dan za dnem je hodil okrog in povpraševal za delo katerekoli vrste, toda brez uspeha. Policija pravi, da dejstvo, da je imel v žepu več kosov papirja z imenom in naslovom, kaže, da je samomor izvršil docela premišljeno. Prvi je njegovo truplo identificiral v okrajni mrtvašnici njegov sosed Mike Jalovec iz 880 London Road.

Ely, Minn.

Ely Outing Company, družba za pospeševanje izletov ob elyških jezerih, ima sledeče uradnike: Geo. L. Brozich, predsednik, J. A. Harry in J. E. Wertin, podpredsednika, J. B. Smrekar, tajnik, in Frank Veranth, blagajnik.

Eveleth, Minn.

Staršem Mavrin je umrla 30. marca vsled jetike njihova hčerka Julija, rojena v Nemški Loki pri Kočevju. Za njo žalujejo poleg staršev bratje in sestre.

Mestna oblast in policija se je zavzela, da izčisti mesto vseh nedovoljenih priprav za igranje. Trgovce Mike Rajsiš na Adams Hillu je moral plačati 25 dolarjev globo, ker je imel takozvano "slotmachine". Stroj so razbili.

Chisholm, Minn.

Umrl je Martin Separović, star 40 let, rodom Dalmatincev. Tukaj zapuščala žalujejo soprogo in 5 nedorastlih otročev. Pokojnik je bil član dveh podpornih društev in sicer društva sv. Jožefa Jugoslov. Kat. Jednote in društva Radnik Nar. Hrv. Zajednice, kateri društvi sta mu priredili dostojen pogreb od tukajšnje katoliške cerkve. Ogromna vdeležba na njegovi zadnji poti je bila dokaz, da je bil tukaj zelo zelo priljubljen.

Ringo, Kansas.

Za operacijo je umrl rojak Fr. Cej in sicer je bolehal za rakom na jetrih. Star je bil 44 let. Rodom je bil iz Postojne na Notranjskem. Tukaj zapuščala žalujejo soprogo, šest nedorastlih otrok in eno sestro, v stari domovini pa enega brata in eno sestro.

Kaj smo vse Francozom dolžni.

V Belgradu se snuje društvo kraljice Jelene, ki ima namen, da deluje v okrepitev prijateljskih odnosov med nami in Francozi. Spomini na plemenito delovanje in življenje kraljice Anuvinke so dali idejo k ustanovitvi tega društva. Kraljica Jelena je plemenito živela in delovala pred par sto leti. Dolg, ki smo si ga Jugoslovani napravili s tem, da smo ji dovolili priti k nam živeti in delovati, je v tem narasel za par tisočakov obresti in je torej samo naša človeška dolžnost, da ga sedaj poplačamo. Najbolje bi seveda bilo, če bi poslali na ta račun in na svoje stroške par armad na "spomladni izprehod". Pravijo, da bi naša vlada ne bila vroti temu, da se odpošlje tozadevno delegacijo v Pariz, da se pomeni o tej stvari in baže bi ne imela niti Francija nobenega pomisleka proti takemu povečevanju prastarih dolgov.

Peter Zgaga

Ni hujšega, kot če se poslužuje človek izrazov, katerih ne razume. Seveda, kumšten hoče biti vsak, pa jo potem tako nesrečno zavoz, da je veselje.

Tako imamo naprimer v New Yorku rojaka, ki se je proslavil z besedami: Ta godba nima niti delikatese niti simpatije.

Neki Srb je bil rekel na letovišcu ministrov gospo, da se je prišla ekskurzirat namesto izlufrat.

In zadnjič je bila v Brooklynu Slovenka, ki je povedala vsiljevemu zelenemu fraturu, da on še ne pozna ameriških afer, namesto razmer.

Povedal ji je, da ameriško afero prav dobro pozna. No, možak je imel prav, saj je tista afera, o kateri sta se menila, po vsem svetu enaka.

Ker že pišem o tem gospodu, moram konstatirati, da mu ni dovolj kričati na prižnici, ampak tudi v spovednici nadaljuje s kričanjem.

Zadnjič je bil na nekega rojaka tako glasno zakričal: "Svinja", da se je slišalo po celi cerkvi. To ni pravilo. Gospod je prelomil spovedni pečat. Vsi navzoči so namreč vedeli, o čem sta razpravljala.

Pri zadnjem jugoslovanskem koncertu v New Yorku me je presentila čudna novost. Dražestne pevke so nastopile s slavniki na glavi.

Po dolgotrajnem povpraševanju sem izvedel za vzrok. Med njimi je vesela vdovica, ki je imela v nedeljo novo pokrivalo. Tako novost je pa seveda treba pokazati. S svojo ljubo, trmo je prisilila vse ostale, da so sledile njenemu vzgledu.

Zabave, katere se ydeleže naši jugoslovanski bratje, si človek ne more predstavljati brez govornice.

Tudi v nedeljo je bila izvenprogramska govornica na programu. Govoril je znani jugoslovanski veljak.

Njegov govor se je glasil, v kratkem povedano, takole: Narod, narod, narod, narod, narod, narod. Živio, živio, živio!

Zabavo po koncertu bom označil s sledečo matematično formulo: Mladi fanti + mlada dekleta + 1/2% = 0.

V Doornu na Holandskem je umrla bivša nemška cesarica Avgusta Viktorija.

Ne kot cesarici, pač pa kot materi ji je pristojala krona.

Med človekom in človekom je ponavadi večja razlika kot med človekom in živaljo.

Naša svoboda je podobna zvono svobode v Philadelphiji.

V splošnem je lepa, samo počena je posredi. In zvoni tudi ne.

Konkurenca lepotic Velike Prage in predmestij.

Filmske tovarne v Pragi pride konkurenco najlepših žen in deklet Velike Prage in vabijo ženstvo na tekmo. Tekmovalke bodo filmovane ter se jih po 20 in 20 predstavi občinstvu na predstavah praških biografov. Občinstvo bo glasovalo z listki, ki se mečejo v skrinjo. Najlepša dobi častni dar ter se njeno ime naznači na javnosti. Ostala imena ostanejo tajna. Najlepše ženstvo Velike Prage filmujejo vsak dan popoludni v palači Lucerne. Tako si bodo Pražani za par kron lahko do sata ogledali svoje lepotic ter si bodo ženitve željni moški lahko izbirali.

Izvrševalni odgovor Tretje internacionale

na čelu mu Lenin, je izjavil na svojem posvetovanju, da Tretja internacionala v svoje vrste nikdar ne sprejme agentov buržoazije, ki se hočejo spojit na Dunaju v Internacionalo.

Jugoslovanska

Ustanovljena 1. 1898

Katol. Jednota

Inkorporirana 1. 1930

GLAVNI URAD: ELY, MINN.

Glavni odborniki:

Predsednik: KUDOLF PERDAN, 933 E. 185th St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106, Pearl Avenue, Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH FISHER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minn.
Blagajnik: neplačanih smrti: JOHN MOVERN, 624 N. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni zdravnik:

Dr. JOS. P. GRAHEK, 843 E. Ohio St., N. S., Pittsburgh, Pa.

Nadzorni odbor:

MAX KERŽIŠNIK, Box 87, Rock Springs, Wyo.
MOHOR MLADIČ, 2603 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRANK ŠKRABEC, 4822 Washington St., Denver, Colo.

Poročni odbor:

LEONARD SLABODNIK, Box 480, Ely, Minn.
GREGOR J. FORENTA, Box 176, Black Diamond, Wash.
FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Zdravstveni odbor:

VALENTIN PIRC, 319 Meadow Ave., Rockdale, Joliet, Ill.
PAULINE ERMENC, 539 — 3rd Street, La Salle, Ill.
JOSIP STERLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
ANTON CELARC, 706 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno uradno glasilo: "GLAS NARODA".

Vse stvari, tikačice se uradnih zadev kakor tudi denarne pošiljke naj se pošilja na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošilja na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolniška spričevala naj se pošilja na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom za obilen pristop. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zgleda: tajniku bližnjega društva J. S. K. J. Za ustanovitev novih društev se pa obrne na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi s 8 člani ali članicami.

Jugoslavia irredenta.

Smrtno se je ponesrečil

Simon Kos, bivši Kurat v Opatjem selu, ki je bil v zadnjem času v pokopu v Nemškem Ratu.

Proti nameravanemu povratku

bivšega deželnega glavarja goriskoga Pauluttija in bivšega deželnega poslanca Bugatto, nekdanjega voditelja furlanske kršćansko-socialne stranke, so protestirali fašisti v Gorici in sklenili, da uporabijo vsa sredstva, da to preprečijo. Sprico tega je seveda povratek obeh čisto nemogoč.

Napadi in požigi ne nehajo.

V Izoli v Istri je 10 fašistov, ki so se pripeljali na avtomobilu iz Trsta, napadli Delavski dom. Požigali so pohištvo z benzinom in nažadrali. Na povratku v Trst so se podali v vas Škofije in tam storili isto. Policija je mirno gledala, prebivalstvo pa je razburjeno, ker so socialisti tukaj bili vedno mirni. Fašisti so vzporedno izgrede v St. Petru ob Soči, kjer so se spoprijeli s socialisti. Pri tem je bil ustreljen socialist Ivan Saranz, star 19 let.

Tajna fašizma.

Kakor se splošno trdi, dobiva vsak fašist 25 lir na dan iz valne blagajne. Ni čuda, če se toliko ljudi loti tega dobičakosnega dela. Fašist Benzar, ki so ga bili nedavno komunisti v Kanfanaru ubili, je slovenski renegat.

Štrajk rudarjev

je izbruhnil v Labinju. Delavci stražijo rudnik in so mirni, karabinjerji pa tudi. Generalni komisar Mosconi je odpotval v Rim, da najde način, kako štrajk končati.

Sladkorna trgovina v Trstu za

staja.

Iz Trsta poročajo: Jugoslavija dobiva sedaj skoro ves sladkor naravnost iz Čenoslovaške. Vsled tega trgovina s sladkorjem v Trstu skoro popolnoma počiva. Javanski sladkor stane sedaj v Trstu okoli 370 lir za 100 kilogramov (okrog 20 jugoslov. kron za kilogram), dočim stane Jugoslavijo čenoslovaški sladkor 14 č. slov. kron za kilogram v Čenoslovaški (okrog 26 jugoslov. kron za kg). Cena sladkorja z otoka Java ne nudi sedaj Jugoslaviji nobenih prednosti pred čenoslovaškim sladkorjem, ker je zavarovan sladkor, dasiravno je cenejši, zato toliko slabši.

Proti uradnikom,

ki hočejo nazaj v službovanje v sedanji Juliskiski Benežiji, se obrača ostro "L'Era Nuova", kričoč, da nihče izmed njih ne sme več na svoje mesto, čes, to ljudje, ki so živeli zadnji čas v Jugoslaviji ali Nemški Avstriji, pa so polni sovraštva do Italije. Drugega argumenta proti Jugoslovani tako ne pozna ta list, glasilo fa-

Doktor
B. F.
MULLIN

411 Fourth Ave
Pittsburgh, Pa.

Prvi in najboljši
Doktor Specialist
za Slovence.

Ima 40 let izkušnje
v zdravljenju moških
bolezni. Zdravi
vse moške bolezni
uspešno in hitro. K
semu prihajajo
Slovenci od blizu in
daleč, da jih ozdravi.
Če ste tudi Vi
bolni, idite k njemu,
on Vas bo
najbolje ozdravil.
Pazite, da prite
na pravi naslov.

Moderne iznajdbe - znane v 13. stoletju.

Poroča Torrey Ford.

Razkritje sedemsto let starega rokopisa, dolgo pokopanega pod prahom srednjega veka, kaže skoro, da je Roger Bacon, franciskanski menih pozabljenega slovesa, prežgal živeti.

Če se lahko veruje poročilu glede decifriranega rokopisa, potem je Bacon vedel vse o daljnogledih, mikroskopih, hidravličnih strojih, aeroplanih in drugih modernih iznajdbah dolga stoletja, — predno so take stvari dejanski obstojale. Vedel je za vse te stvari, a jih je obdržal zase, kajti svet trinajstega stoletja je imenoval Roger Bacon čarovnika ali nekromanta.

Ljudi se je nazivalo s še hujšimi imeni kot so nekromant ter so preživeli, a z Baconom so šli dalje. Vrgli so ga v ječo ter mu pretili, da ga bodo sežgali na grmadi in vse to raditega, ker ni soglašal s par vodilni znanstveniki ter modrijani svojega časa.

Za praktične svrhe je šel Roger Bacon v grob s svojo skrivnostjo. Na srečo pa je spravil na papir del svojih razkritij v namenu, da se jih poslužijo pozneje kak njegov učenec ali prijatelj.

Bacon pa je ali preveč uspešno izvršil svoj rokopis, ali pa je precejval zmožnost svojih sodobnikov glede razreševanja šifer. — Znanost je potrebovala celih sedemsto let, da je dohitela Bacona in prav toliko časa je bilo treba, da se je našlo njegov rokopis.

Pred devetimi leti je Wilfried M. Vojnić, bibliograf, kupil neke v Evropi zbirko dragocenih rokopisov. Med temi je bil en rokopis ki ga je prav posebno zanimal. Ni bil sicer tako okrašen kot drugi ter bil ilustriran le s surovimi risbami, a pisan je bil s črkami, ki so vzbujale pozornost.

Po načinu pisanja sem takoj spoznal, da je to produkt trinajstega stoletja, — je rekel Mr. Vojnić. — Značaj ilustracije mi je kazal, da je to veliko enciklopedično delo. Le dva moža v onem času sta bila zmožna takega dela, — Roger Bacon in Albertus Magnus.

Kmalu sem prišel do zaključka, da ni mogel biti to Albertus, kajti v socialni in politični opoziciji, v kateri se je nahajal, bi se ne posluževal šifer. Bacon pa je imel dosti vzroka posluževati se šifer. Povsem naravno je, da sem se poslužil vsled tega sredstva, ki ni ogrožalo njegovega življenja, če je hotel spraviti na papir kaka posebna razkritja.

Čprav prepričan, da je bil Bacon avtor tega manuskripta, sem vendar zadel na številne težave, ko sem iskal dokumentarni dokaz za to trditve. Med vojno so bili arhivi številnih vlad zaprti. — Konec vojne pa se mi je posrečilo dokazati, da je manuskript v resnici delo Bacona.

Mr. Vojnić je nato prišel iskati človeka, ki bi se lotil v resnici velikanske naloge prepisovanja šifer. Predložil je delo najmanj dvajsetim znanstvenikom predno je našel enega, ki se je lotil posla. Bil je to profesor William Romaine Newbold, z vsučilišča v Pennsylvaniji.

Pred dvema leti je profesor Newbold razkril ključ k šifram. — Našel je ta ključ v manuskriptu samem in tudi notranje dokaze, ki so potrjevali teorijo Vojnića, da je bil to rokopis Roger Bacona. — Hočem še enkrat poudariti, — je rekel Mr. Vojnić, — da sem le varuh rokopisa. Nobenega opravka nimam z decifriranjem dela. Ves kredit za razkritje ključa ter metode pisanja gre izključno profesorju Newbold.

V teku dveh let, tekom katerih je bil profesor zaposlen z delom, je decifriral manj kot štiri odstotke celega rokopisa. Podrobno poročilo njegovih raziskav bo podano na konvenciji znanstvenikov v Philadelphia, ki se bo vršila 20. in 21. aprila tekočega leta. Čprav se bo številne skrivnosti držalo do onega časa, se je vendar objavilo že toliko, da se lahko ugane naravo razkritij, ki bodo prišla.

Risbe na robu manuskripta kažejo, da je imel Roger Bacon zelo močan mikroskop in tudi teleskop ali daljnogled. S pomočjo teh priprav je videl stvari, katerih ni preje še nikdar zazrlo človeško oko in jih tudi ni pozneje še cela stoletja.

Čprav ni znan natančni datum razkritja mikroskopa, se ga vendar ni rabilo preje kot v pričetku sedemnajstega stoletja, to je štiri sto let po dobi, v kateri je živel Bacon.

Nadaljni diagrami kažejo, da je vključena v delo velika raznoličnost predmetov, — namreč iz biologije, astrologije, botanike, medicine, kemije in matematike, — kar dela rokopis za veliko enciklopedično delo. Ko bo prepisan celi manuskript bo uveljavljen Bacon kot eden največjih znanstvenikov v svetovni zgodovini.

Čprav noče Mr. Vojnić potrditi govorice, je vendar verjetno, da bo manuskript pokazal možnosti pare in elektrike. Iz prejšnjih del, ki so bila razkrita in natisnjena, se je pripisovalo Baconu vednost o smodniku in letelcem stroju.

V splošnem rečeno je moral biti menih Bacon, ki je preživel dosti svojega časa v ječi, naravnost čudovit človek. Da je bil njegov rokopis izgubljen celih sedemsto let, se smatra za katastrofo, koje obsega ni mogoče premeriti.

Iz približ na robu manuskripta sklepa Mr. Vojnić, da se ga je študiral več stoletij po smrti Bacona. Raziskavanja so bila prekinjena leta 1680, ko je brez dvoma umrl zadnji lastnik rokopisa, ne da bi zapustil dediča, ki bi se zanimal za šife. Kje je bil rokopis od tedaj naprej, je skrivnost in Mr. Vojnić tudi noče povedati, kje ga je našel, predno ne nagovori konvencije znanstvenikov.

Rokopis obsega 150 velikih listov iz pergamenta, dobro popisanih na obeh straneh. Ceni se, da bo dal rokopis v celem nekako 800.000 besed.

Treba bo dela številnih let in številnih oseb, da se dovrši razšifriranje, — je rekel Mr. Vojnić. — Sedemsto let stare črke, komaj čitljive, je treba študirati s povečevalnim steklom. To je kaj mučna naloga.

— Dr. Newbold je prepisal in razšifriral po eno stran v štirih mesecih. Po završeni konvenciji bo najbrž opaziti toliko zanimanja za manuskript, da bo mogoče uveljaviti sistem za pospeševanje dela. Dr. Newbold bo mogoče v stanu izvežbati delavce za razšifriranje. Kljub temu pa je najti pri tem dosti težko. Kdor hoče delati na takem rokopisu, mora znati dobro latinski ter biti podkovan tudi v drugih znanostih.

Do leta 1914, ko so številna vseučilišča po celem svetu slavila sedemstoletnico rojstva Roger Bacona, se je le malo vedelo o tem največjem učenjaku in duhu srednjega veka. Nekega Sir Francis Bacona se je smatralo splošno za velikega Bacona angleške zgodovine. Le iz predgovorov njegovih knjig ter par pripomb v njegovih delih je mogoče dobiti nekaj definitivnih informacij glede Roger Bacona.

Datum njegovega rojstva ni znan, vendar se navaja leto 1214 kot njegovo rojstno leto. Rojen je bil v Ilchester, Anglija, in znano je, da je leta 1294 še živel.

Bacona se omenja različno kot dijaka na vseučiliščih v Oxfordu in Parizu, kot franciskana, pisatelja, predavatelja ter kot vzporeditelja eksperimentov. Ker ni soglašal s številnimi najboljšimi duhovi svojega časa, so ga smatrali za čudaka in vsled narave gotovih njegovih eksperimentov, za čarovnika.

Veliko množino pravilje in legend se je spajalo z njegovim imenom. Govorilo se je o njem, da dela s pomočjo peklenskih, a Bacon je vprašal, zakaj bi se posluževal pomoči peklenskih, če je znanost sama v stanu proizvesti toliko, da tega niti treba ni.

Bacon je stopil v franciskanski red šele potem, ko je posvetil najmanj dvajset let svojega življenja znanstvenemu raziskovanju. To dejstvo je razvidno iz njegovega Opus Tertium, v katerem pravi, da je izdal več kot dva tisoč funtov za nakup knjig, instrumentov in drugih stvari tekom dvajsetih let njegovega znanstvenega raziskovanja. Kot menih ni mogel ničesar lastovati in iz tega je razvidno da je prišlo ta doba pred njegovim vstopom v red.

Pogosto je bil v težkočah s franciskani. Poruča se, da se mu je prepovedalo pisati, da je bil poslan v Pariz v izgnanstvo, in da je

Slika nam kaže ameriškega predsednika Hardinga, njegovega osebnega zdravnika ter njegovega najbolj priljubljenega psa "Lady-Boy" po imenu.

bil obsojen na kruh in vodo. To postopanje pa ni dolgo trajalo. Leta 1266 je postal človek, ki se je zanimal za znanstveno delo Bacona, papež, namreč Klement IV.

Bacon je bil takoj izpuščen iz ječe in dobil je dovoljenje, da sme pisati, karkoli hoče. Naslednjih osemnajst mesecev je nato posvetil proizvajanju velikih znanstvenih del. Opus Majus, Opus Minus in Opus Tertium se vse pripisuje temu času in ta dela so predstavljala veliki vire znanosti iz duha človeka, kateremu preje ni bilo dovoljeno stopiti v javnost.

Teorija Vojnića je, da ni poslal Bacon vsega, kar je napisal, papežu. Čprav bi mogoče papež osebno sprejel vse, bi svet v splošnem ne pokazal istega stališča navram možu, katerega se je dožilo nekromantike ali črne vražarije. Vojnić je prepričan, da je tudi ta rokopis spisal Bacon v onem času, da pa si ga ni upal poslati papežu.

Če je stvar taka, potem je bila sreča za Bacona, da je prikrival svoja dela celo prijateljskemu papežu. S smrtjo Klementa IV., je bilo tudi konec protesti Bacona.

Jerome iz Ascoli, general franciskanskega reda, je postal leta 1277 papež Nikolaj IV. Takoj je odredil aretacijo Bacona radi njegovih krivoverskih nauk. Vse manuskripte Bacona, katere je bilo nogoče najti, se je poskušalo ter pribilo na zid, v upanju, da bosta dež in sonce opravila svoje delo uničevanja.

Na nekem zborovanju franciskanskega reda, ki se je vršilo leta 1292 v Parizu, malo po smrti papeža Nikolaja IV., so bili izpuščeni na svobodo nekateri, katere se je vrglo v ječo leta 1277. Domneva se da je bil med temi tudi Roger Bacon. Če je bila stvar taka, potem je v letu svojega oproščenja napisal traktat z naslovom Compendium Theologie. To je bilo zadnje, kar se je čulo o njem, a ker je bil star že nad osemdeset let, ni mogel več dolgo živeti.

Bacona se lahko označi kot človeka, ki je bil daleč pred svojim časom, v glavnem v domisljiji, kojeja misli so potovale do iznajdb, ki so bile uočevane šele dolgo potem. Splošno pa se ni priznavalo, da je izdelal svoje misli v znanstvene posameznosti. Njegovo življenje se je smatralo za srednjeveški sen.

To naziranje bo treba precej revidirati, če bo decifrirani rokopis izpolnil pričakovanja mož, ki so se lotili tega težavnega posla. — Čprav se je razšifriralo šele štiri odstotke celega dela, je vendar avtor napovedal že vnaprej skoro vse moderne iznajdbe in vsled tega je tudi upravičeno pričakovanje, da bo celokupno delo razkrilo Bacona kot preroka stoletij.

Celo prah srednjega veka ne more za vedno zatemniti zaslužnega slave moža kot je bil Roger Bacon.

Razne vesti.

Nova metoda zdravljenja.

V bolnici usmiljenih bratov na Dunaju so se vršili te dni zanimivi poizkusi zdravljenja raznih bolezni z vzbrižanjem sladkorja v krvne žile. V dveh slučajih težke obolenosti po bronhijalnem kataru so se poizkusili tako dobro obnesli, da so bili bolniki v par dneh v zmožni zapustiti bolnico. Tudi pri rebrnici z eksumatom so se dosegli povoljni uspehi. Osebito olajšano pa je narkotiziranje pri težkih operacijah, če se sladkor vbrizgava v krvne žile na mestu lizonov kron, za postelj maršala operacije 10 do 12 ur pred operacijo. Tudi oesne operacije so mnogo lažje, če se preje izvrše sladkorne injekcije. V tej bolnici se nadaljuje s poizkusi.

Na Bavarskem so ženam prepovedali nositi bluze.

V znanem zimskem zabavišču Oborsdorf, ki ga pozimi obiskuje z likvidacijo reškega vprašanja zlasti elegantni športni svet, je precejšen uspeh toda kar se tiče policija prepovedala nositi ženam hlače. V naredbi pravi policija: Prepoved je naperjena v pritaljansko časopisje o absurdnosti vrsti proti damam, ki posejajo v Oborsdorfu in hotelu v športnih hlačah, zahteva na drugi strani, naj čah, ki po kroju žalijo čut dostojnosti. Oblasti tega izzivanja ne bodo več trpele. Športne hlače lija od entente. Kaj naj se čele re-smejo dame nositi samo za časa ča obupnih poskusih italjanske

izletov, nikakor pa ne po mestnih, javnih lokalih.

Strast za zgodovinske starine.

Zapuščina grofa Iv. Palffyja je bila te dni na Dunaju razprodana na javni dražbi. Za razno zgodovinske starine se je skupilo prvi dan 10, drugi dan 30 in tretji dan nad 25 milijonov kron. Kupei so prišli celo iz Pariza. Za par kandelobrov s po 24 svečami iz bronastremi karijtidami kot odlično empirsko delo se je skupilo 8 milijonov kron, za postelj maršala Berthiera 2 milijona kron, za pisalno mizico Napoleonovo 13 milijonov kron itd. 7 odstotkov dobička dobe dunajski reveži.

O Giolittijevi zunanji politiki

piše "Neue Zürcher Zeitung", da ni posebno razveseljiva. Sicer je dosegla z rapalsko pogodbo in likvidacijo reškega vprašanja precejšen uspeh toda kar se tiče ostalega je Italija na tem da lah-nam hlače. V naredbi pravi policija: Prepoved je naperjena v pritaljansko časopisje o absurdnosti vrsti proti damam, ki posejajo v Oborsdorfu in hotelu v športnih hlačah, zahteva na drugi strani, naj čah, ki po kroju žalijo čut dostojnosti. Oblasti tega izzivanja ne bodo več trpele. Športne hlače lija od entente. Kaj naj se čele re-smejo dame nositi samo za časa ča obupnih poskusih italjanske

Amerikančevi n azori o Črnigori.

GLAS AMERIŠKEGA RDEČEGA KRIŽA PRIPOVEDUJE O OBZALOVANJA VREDNIH RAZMERAH, KI PREVLAJUJEJO V ČRNIGORI.

Sedaj hočem povedati najprvo o deželi, nato pa o ljudstvu in končno o delu ameriškega Rdečega križa, kajti prepričan sem, da vas bo zanimalo to, kar nameravam spraviti na papir.

Najprvo glede dežele. Spoznavam, da hočem opisati nekaj, česar ne morem. Hočem storiti Črnigori pravico, ker jo ljubim, a če jo hočem opisati, moram reči, da je omejena na severu, jugu, iztoku in zapadu od sivih gor in da je cela njena površina pokrita z griči in gorami, obstoječimi iz sivih skal.

S temi golimi, sivimi skalami igra narava najbolj fantastične igre. Nočem reči, da narava slika, pač pa, da se poigrava s barvami ter izpreminja barve vsak trenutek, vsled česar je dežela ena najkrasnejših na svetu, v kolikor pride v poštev scenerija.

Dežela pa ima zelo malo vegetacije in par dolin, katere je najti, niso dosti velike, da bi zakladale celo deželo z živili. Razventega pa ni zemlja posebno rodovitna. Ljudje nosijo zemljo na velike razdalje ter napravijo majhne vrtnice, katere obdajo s kamenitim zidom kajti skal je obilo na razpolago.

Ljudska legenda pripoveduje naslednje:

— Ko je Bog ustvaril svet, je hodil okrog z vrečo, polno kamenja ter razdeljeval kamenje po celi zemlji. Ko pa je prišel do Črne-gore, se mu je vreča raztrgala in kamenje se je vsulo na tla.

K tej legendi bi še dostavil, da je najbrž šel Bog drugič po isti poti in da se mu je pripetila ista nesreča.

Vsled tega lahko razumete, da dežela ni bogata, posebno ker je bila tako številna leta v vojni. Vse kaže, da je bilo to neprestano vojevanje in v zadnji strašni vojni so Avstriji zasedli deželo ter porabili vse, kar je predstavljalo le kako vrednost. Trdno sem prepričan, da bi odnesli tudi zemljo, če bi je bilo kaj mesto golih in pustih skal.

V deželi ni nikakih železnic. Poskusilo se je graditi eno v bližini obali, a dolga je le nekako 25 milj ter zelo slabo zgrajena. Imamo pa zelo fine ceste ki se zvijajo po gorah in te ceste so zgradili Avstriji ali vsaj nadzorovali njih zgraditev. Brez dvoma so imeli v mislih, da jih bodo nekega dne rabili. Dejstvo pa ostane, da imamo sedaj vsaj dobre ceste.

Transportacija se vrši s pomočjo konj, katerih je zelo malo, mul, malih oslov, katerih je v izobilici, starih dvokolnih ter ženskih. Ženske so zelo koristne v tej deželi, ker prenašajo na svojih glavah velik svežnje sene, lesa, ali pa velike čebre z vodo. Pogosto je tudi videti žensko, ki noči na glavi pestro pobarvano zibelko, v kateri spi dete. Na temelju vsega tega si lahko mislite, kako zaostala je dežela in jasen vam bo tudi vzrok, počasnega napredovanja dežele proti civilizaciji.

Sedaj nekaj glede naroda.

Narod, ki živi tukaj v Podgorici, obstoja seveda iz Črnogoreev, Turkov in Albancev. Le malo dobro oblečenih ljudi je videti, kajti v splošnem prevladuje velika revščina. Večina ljudi se oblači v čunje, ki so zakrpane z nadaljnimi čunjami vsake barve in oblike.

Črnogoreci so zelo fin, ponosen narod, in če imajo priliko, da se izobrazijo, so zelo inteligentni in prebrisani. Vsled tega skušamo mi Amerikanci tukaj pomagati otrokom, da bodo zrastle v dobre, zdrave državljane in da bodo delali čast svojim prastarim, slavnim tradicijam.

Preje so imeli Črnogoreci par zelo dobrih šol, a Avstriji so enostavno oropali šole vseh učenih vripomočkov. Šolarji nimajo na razpolgo niti zadosti knjig in v višjih razredih se nče le potom predavanj, vsled pomanjkanja učenih knjig.

Če ima kak deček knjigo, ga boste videli ležati ob cesti na trebuhu ter čitati na glas.

Tukaj je dosti mohamedancev ter imajo samo v Podgorici tri mošeje. Ena teh je ravno nasproti mojega urada in vsak dan slišim starega Turka, ki kliče vernike k molitvi. Kadar pozivlja k molitvi, se obrača na vse štiri strani sveta.

Naše resnično delo pa je zvežano s sirotišnicami. Dve imamo, — eno tukaj v Podgorici, drugo pa v Danilogradu. Želim, da bi videli kako srečni so naši malčki in med njimi jih je dosti, ki so prišli k nam v resnično obžalovanja vrednem stanju, — izstradani in bolni, — ki pa se sedaj v naši sredi krasno razvijajo.

Mledi Amerikanci še ne vedo, kako dobro se jim godi in v kaki deželi živijo. Imajo proste klinike za uboge bolehe otroke, izvežbane strážnice, ki obiskujejo šole ter gledajo na to, da so šolske sobe svetle, zračne in čiste in da živi otrok tudi doma v snagi in redu. — Tukaj pa žive majhni otroci v brlogih, nizkih kočah, ki nimajo nikakih tal razven steptane zemlje.

Za naše malčke v sirotišnicah s skrbjo tako dobro, da so simpatije vseh na strani otrok, ki imajo očete in matere in ki žive v tako strašnih okoliščinah.

Polagoma izročamo svoje delo vladi, da take vodi naprej delo, katero so započeli ameriški otroci. Ti ljudje niso posebno spretni v organiziranju ter potrebujejo vsled tega pomoči in vodstva Amerikancev. Kot rečeno pa polagoma izročamo stvari vladi, ki mora prevzeti tudi del izdatkov. Dežela je sedaj združena z ostalimi Jugoslavan in mislim, da bo bolj napredovala kot je v preteklosti.

Kako bi vam bilo pri sreč, če bi ne bilo v vašem kraju nobenega kmo-gledališča? Taka je stvar tukaj. Nikake zabave ni, nikakih poučnih železnic, pač pa dosti ovac in koz in zanimivo jih je opazovati, kako spretno se kretajo po strmih obronkih gora.

Ob bregovih reke v tem mestu je najti veliko številno duplin in v nekaterih teh žive ljudje. Kako bi vam bilo pri sreč, če bi morali živeti v duplini, kjer obstoja ves okrasek večinoma iz pajčevin?

Bil sem v neki duplini, v kateri živi neka stara ženska, in rečem vam, da mi je bilo hudo pri sreč, ko sem videl to revščino.

Mesto Podgorica je dosti večje kot Cetinje. Ina namreč dvannastisoč prebivalcev ter je največje mesto v Črnigori. Cetinje imajo le pettisoč prebivalcev, a predstavljajo odločno najlepše mesto v Črnigori. Takoj vidite da je bilo to nekoč glavno mesto, da je tukaj živel kralj in da so imele vse evropske države tukaj svoje poslanike. Vsled tega je mesto bolj moderno kot katerokoli drugo v tej deželi. V Cetinjah imajo električno razsvetljavo, katere ni najti nikjer drugod v celi Črnigori. Mi imamo petrolejske svetilke, dočim se številni domačini še vedno poslužujejo sveč iz loja Cetinje se nahajajo približno eno uro in pol od tukaj, če se potuje zelo hitro s Fordom. Veliko višje leže ter je vsled tega tam dosti bolj mrzlo kot pa tukaj v Podgorici.

Poleti je tukaj izvanredno vroče, tako vroče, da človek ne more spati v sobi in poletje je zelo dolgo. Sedaj je tukaj pomlad in jablane cveto. Črešnje so odcvetele že meseca februarja.

vlaže, ki bi bila rada istočasno se dolgo ni mogel odločiti, ali bi prijateljce Konstantina in Kemal začel vojno s Hanibalom, ki je paše, Čehoslovake in Madžarske, prodl čez Alpe v Italijo. Knez sovjetske Rusije in Poljske. Ita-Camillo Massimo je bil star 85 lja je v nevarnosti da dobi melet ter je imei rad ženske do pozsto prijateljstva sovraštvo vseh, ne starosti. V tem se je razlikoval katerim ponuja svojo prijateljstvo od ostalih članov svoje rodbine, politik.

Potomec Fabija Cunctatorja umrl.

V Rimu je umrl knez Camillo Massimo iz rodbine starih Fabi-jeveev. Pokojnik je bil potomec slavnega Kvinta Fabija Maksima, imenovanega "Cunctatorja", ker

LUCKY STRIKE cigarette

It's toasted

Koncert.

V nedeljo, zvečer, dne 10. aprila se je vršil v Češki Sokolovni v New Yorku jugoslov. koncert pod vodstvom dirigenta gosp. Hudeta. Koncert so priredila sledeča pevka društva: Slavec (slovensko), Gaj (hrvatsko) in Gule (srbsko). Pevske vaje pri vseh teh treh družtvih vodi g. Hudet. Že dolgo pred sedmo uro zvečer ki je bila določena za pričetek koncerta, se je pričela polniti prostorna dvorana. Občinstvo je zasedlo tudi skoro vsa prostorna galerija, zato bi bilo soditi, da je prireditev tudi v gnotnem oziru uspeša.

Koncert se je otvoril z ono večno krasno pesmijo "Morje Adri-jansko". Nastopili so vsi peveci vseh treh društev in iz neutšenih jugoslovanskih src je zadonel spev o našem morju.

Nato so nastopila vsa tri društva tudi posamezno. Slavec — kvartet, možki in ženski zbor je zapel več pesmi, a med vsemi je gotovo najbolj ugajala narodna pesem "Vsi so prihajali..."

Slavec kvartet, sestojel iz gg. Hudeta, Remsa, jun., Mladinea in Rainer Hlača je prišel do svoje polne veljave v pesmi "Lahko noč". Slavec možki zbor pa v Ipravčevem umotvoru "Planinska roža".

Nato je nastopil Mr. Charles Rems, nadarjen pevec in godbenik, ki je z največjo preciznostjo izvajal vijolični solo. Na klavirju ga je spremljala znana new-yorska Slovenka in vneta pristašinja glashene umetnosti, Miss Minnie Dečar. Hvalno obinstvo je z velikim aplavzom dokazalo, da ve ceniti njuno umetnost.

Kot solista sta nastopila tudi Mr. Benković in Mr. Filak. Prvi je pel v baritonu krasen hrvatski samospev "Oj vi magle", drugi v tenorju "Oj, ti dušo". Oba sta častno pešila svojo nalogo.

Med prvim in drugim delom programa je Mr. Ivan Mladinea predstavil zbranemu občinstvu gosp. Lapisa, odličnega Dalmatinea in prvoboritelja jugoslovanske ideje, ideje edinstva in skopnosti vsega jugoslovanstva.

Mr. Lapis je imel kratek govor, ki pa je bil v vseh ozirih dovršen in nad vse legičen. V vznese-nih besedah je med drugim slikal lepoto jugoslovanske pesmi, katero si je ohranil naš narod kljub strašni in dolgi dobi svoje-ga suženjstva, ko je klanjal svoj tilnik v jarmu turških begov, madžarskih magnatov in nemških baronov. V suženjstvu je tedaj pel naš troimeni narod svojo žalno pesem, danes po tem velikem preporodu pa jo poje v ujedinenju in svobodi. Poudarjal je, da res še marsikaj manjka pri popolnosti te svobode, toda narod naj ne gleda na besede nekaterih svojih takozvanih voditeljev, ki so prežeti madžaronskega ali švabskega duha.

To krasno in umetniško dovršeno prireditev so zaključili skupni zbori s pesmijo "Slovenec, Srb, Hrvat", ki so jo proizvajali s takim zanosom, da so jo morali na splošno željo in zahtevo občinstva še enkrat ponoviti.

Kakor že omenjeno, prireditev je izpadla v vseh ozirih sijajno. Zahvala za to gre v prvi vrsti agilnim in neumornim pevcem ter njih pevovalci Mr. Hudetu, ki je pri sedanjem koncertu z dovršeno-stjo svojih pevcev dokazal, da gre jugoslovanski pemi odlično mesto v glasbeni umetnosti prosvitljenih in kulturnih narodov sveta.

—c—

Ali bodo imele v Jugoslaviji ženske volilno pravico?

KLERIKALCI SE Z VŠO SILO ZAVZEMAJO ZA TO. — ZANIMIVOSTI IZ GOVORA POSLANCA SUŠNIKA, KI GA JE IMEL V USTAVNEM ODBORU.

Gospodje! Vlada predloga o ženski volilni pravici, ki pravi, da bo o ženski volilni pravici odločil zakon, je nezadostna, ker ne daje nikakih garancij. Zakonodavcu je na prosti dano, da odloči po svoji volji, ali dovoli ženi volilno pravico, ali ne. Mi zahtevamo, da morajo biti že v ustavi zagotovljene.

Mislím, da glede volilne pravice danes ne more biti razlike med moškim in žensko.

Že Stuart Mill je uveljavil, da je volilna pravica pravo, ki ga dobi človek že po rojstvu. In državni pravnik in zgodovinar Henrik Sybel piše z ozirom na ženo: "Če dobi človek volilno pravico že po rojstvu, tedaj se ženskam, ki so tudi rojene in gotovo rojene kot ljudje, volilna pravica ne more odrekati".

To je stališče individualizma in liberalizma, ki povdarjata v prvi vrsti pravice individua in ne poznata socialnosti in socialnih dolžnosti.

Mi stojimo na drugem stališču, na stališču krščanskega socializma. Po našem razmišljanju je volilna pravica socialna funkcija, ki jo da družba z ozirom na socialno dobro. In ker je volilna pravica socialna funkcija, sta zanjo merodajna dva pravca: Prvo in glavno merilo je splošna socialna blaginja, drugi pravca pa je socialna pravičnost. Zato pri ženski volilni pravici nastane za nas vprašanje: 1. Jeli to socialno koristno ali i kvarno? 2. Jeli to socialno pravično?

Najprej hočem odgovoriti na vprašanje, ali je podelitev volilne pravice ženskam v skladu s socialno pravičnostjo.

Človek je socialno bitje in ima kot tak do družbe pravice in dolžnosti, ali boljše rečeno obratno: človek ima do družbe dolžnosti in pravice, ker v prvi vrsti pravice potičejo iz dolžnosti.

Prva in glavna dolžnost človekova je dolžnost dela. Vsakdo je dolžan delati produktivno ali drugače za družbo koristno. Od darov narave same bi moglo živeti le malo ljudi. Skoro vse, kar rabimo za življenje, si moramo pridobiti z delom. Človek ima duševne in telesne potrebe, zato je tudi delo dvojno: duševno in telesno.

Kako je z ženskimi delom? Glede duševnega in telesnega dela so ženske danes enakovredne z moškimi. Nikdo ne more trditi, da ženske fizično ne delajo enakovredno kakor moški, če gleda naše kmetice in tovarniške delavke. Ravno naše kmetke žene so vršile med svetovno vojno ogromno delo, one so bile, ki so rešile naše gospodarstvo popolnega propada. Zato jim gre priznanje in zahvalnost. Prav tako nastopajo ženske kot enakovredne tudi kot delavke na polju vzgoje in prosvete, kot učiteljice in profesorice ter pri karitativnem in drugem socialno koristnem delu. V Sloveniji ima skoro vsako selo prosvetno organizacijo, kjer v isti meri sodelujejo i moški i ženske.

Drugo vprašanje je, ali je to socialno koristno, če se da ženskam volilna pravica. Tu se čuje več ugovorov.

Eni pravijo, da bi bilo to socialno škodljivo, češ, da ženske niso dosti inteligentne in da za volilno pravico še niso zrele. To v nobenem slučaju ne drži. Danes imajo ženske dostop v vse šole in v mnogih krajih po deželi so žene pametnejše nego moški. Če bi to stališče obveljalo, potem bi tudi mnogi moški ne mogli imeti volilne pravice, ker so žalibog mnogi še analfabeti.

Drugi zopet ugovarjajo ženski volilni pravici, češ, da je ženske ne zahtevajo. Toda to ni resnica. Ženske zahtevajo volilno pravico. Ko se je v bivšem narodnem predstavništvu razpravljalo o volilnem zakonu za konstituantno in o tem, ali naj se da volilna pravica tudi ženskam, je žensko združenje, v katerem so zastopale žene iz vse naše države, zahtevalo v posebni resoluciji volilno pravico. Istotako so došle iz Slovenije od več nego sto društev resolucije, ki zahtevajo, da se da tudi ženskam volilna pravica. Sam sem izročil te resolucije predsedstvu vlade v Beogradu. Konstatirati moram torej, da ženske zahtevajo volilno pravico.

Najresnejši ugovor proti ženski volilni pravici je ta, da bi to bilo na škodo rodbini. Socialni ekonom Roscher pravi, da bi bila emancipacija žene negacija familije. Rad priznam, da je rodbina glavno točišče, kjer se udeležujejo žena kot mati, gospodinja in vzgojiteljica otrok. Tu je ona nenadomestljiva, njeno delo neprecenljivo. Pozabiti pa ne smemo, da je rodbina prva družabna organizacija in da je kot taka podlaga vsaki družabni organizaciji. In če je žena v rodbini neobhodno potrebna, tako da je ne more nihče nadomestiti, je prav tako potrebna tudi v veliki rodbini — državi. Tudi tu se mora uveljaviti kot žena in mati, mora imeti priliko, da zahteva in zagovarja svoja prava. Zakonodavstvo ima velik vpliv i v materijalnem i v duševnem oziru tudi na ženo in otroke. Zato je potrebno, da ima tudi žena vpliv na zakonodajo. Pot v politiko pa ji odpira volilna pravica.

Nekateri ugovarjajo ženski volilni pravici in iztijejo neko psihofizično diferenciacijo med moškim in žensko, češ, če ženska ni sposobna za vojaka, ne sme biti tudi ne sodnik, ne zakonodajec in ne parlamentarec. A že sama evolucija življenja je dokazala, da taka trditve niso resnične. Dandanes nimamo niti ene kulturne zemlje, v kateri bi ženske ne delovale kot doktorice medicine in prava, kot profesorice in tako dalje. In koder imajo ženske volilno pravico, jih vidimo tudi v parlamentih in na ministrskih sedežih.

Zlasti v današnji socialni dobi je potrebno, da vnese ženska v politično življenje svoj poseben ugled. Danes nujno potrebujemo socialnih zakonov: zakonov o varstvu žen in otrok pri delu, zakona o invalidih, o vdovah, otrokah, o splošnem socialnem zavarovanju, o higijeni, prostoti itd. Povsod je treba, da uveljavi ženska svoj poseben nazor, da vpliva s svojo neznostjo, dobrosrčnostjo in pomirljivostjo.

Priznati se mora, da ženska v političnem parlamentu ne bo mogla toliko delati kakor v socialno-ekonomskem parlamentu. In ker mi zahtevamo socialno-ekonomski dom, zahtevamo dosledno tudi volilno pravico do žene.

Niti ženi niti rodbini bi ne bilo v kvar, če bi se žena udeleževala tudi na socialno-ekonomskem polju. Prvobornilnica ženske volilne pravice Ellen Key pravi, da bi bil volilni listek v nežni roki žene prav tako malo kvaren kakor kuhinjski recept. Ta pisateljica povdarja tudi, da bo šele tedaj, ko bodo v parlamentu zopet zastopani stavovi, ko bomo imeli stavovsko reprezentacijo, mogla ženska v prvi vrsti pokazati svoje sposobnosti kot žena in mati.

Večkrat se naglašja, da leži problem parlamentarizma v tem, da sodeluje narod pri zakonodaji. Toda če so izključene ženske od volilne pravice, tedaj je polovico vsega prebivalstva v državi izključena od sodelovanja. Če vpoštevamo še one, ki so nedorasli, vojake, častnike, podčastnike in one, ki svojevoljno ne gredo na volišče, vidimo, da poslanci zastopajo komaj četrtino prebivalstva. To nesorazmerje bi se ugodno izpremenilo, če bi se dala še ženskam volilna pravica. Ravno tako bi to tudi ugodno vplivalo, če bi se sprejela uvedba referendumov, ki ga predlaga naš načrt ustave. Potem bi res o važnih zakonih vsaj kolikor toliko odločal narod.

Vpoštevajoč te in enake razloge, ki govorijo za žensko volilno pravico, so mnoge države že pred vojno uvedle žensko volilno pravico, tako Avstralija, Norveška, Finska in štiri države v Ameriki. — Po vojski so dale ženskam volilno pravico Nemška, Nemška Avstrija, Češka in Slovenija. Na Češkem je bila izvoljena v parlament hči predsednika Masaryka, v Sloveniji pa so smeli ženskam volilno pravico naši napredni demokrati, ki so zoper vse, kar je moderno, socialno koristno in pravično.

Iz Slovenije.

"Rad dam tisoč kron, če dobim pos!"

Je rekel neki K... gospod na glavarstvu v Ljubljani, ker mu ga niso hoteli izstaviti: fant je namreč podvržen še vojaščini in bi se rad izselil v Ameriko. Ker so gospodje na glavarstvu dobili vtis, da bi jih K... rad podkupil, so ga naznanili sodišču. "Kje ste izvedeli, da stane pos 1000 kron?" je vprašal sodnik fanta. "Drugi, ki so šli v Ameriko, so mi rekli, naj ponudim gospodu, ki dela pos, 1000 kron." Sodnik je fanta opustil, ker je sodil, da je bil fant v pravni zmoti in da ni nameraval gospodov na glavarstvu podkupiti.

Skrivnostni napad v Škofji Loki.

Dne 5. marca ob pol 10. uri zvečer je prišel neki neznan dobiro oblečen mož pismo trgovcu Antonu Šavniku, katerega je prevzel služkinja Lenčka Kern. Pismo je slovelo: "Če hočete Vi in Vaša žena ukačati dne, pošljite po tej osebi 2000 dinarjev. Princ naj do 10. ure pred gostilno 'Plešno'. Prinesti pa mora ta oseba in sama priti." Lenčka je pismo precej nesla Šavniku, ki je bil v gostilni Ane Šmid. Šavnik je precej o pismu obvestil orožnike, sarn je pa ostal v gostilni in naročil Lenčki, naj njegovi gošpe, ki je že spala, o dogodku ničesar ne pove. Lenčka je šla v kuhinjo in je delala naprej, čez četrt ure pa je slišala, da nekdo odpira v prvem nadstropju vrata. Šla je pogledat, kdo je prišel, kar št. 7 30 odstotkov. Marije Podjed je skočil proti njej neki človek v nožem v roki. Lenčka je zakričala in zbežala po gospodarja v gostilno. Neznane napadalec je nato vzel noč. Odnesti ni mogel ničesar. Kdo sta zločinca, se ni moglo ugotoviti.

Radi tatvine obsojeni bivši finančni paznik.

Mirko Badiura se stalnoval od 6. junija do 11. avgusta 1920 kot paznik finančne straže pri Mariji Lenger v Žirih. Lengerjevi je bilo v tem času ukradenega več denarja. Sumila je, da je kradla njena sorodnica Franciska Lenger. Dne 11. avgusta 1920 je zapazil paznik finančne straže Frane Rupert, da je prišel Badiura iz sobe Lengerjeve. Badiura je končno priznal, da je ukradel Lengerjevi bankovcev v vrednosti 2400 K in nekaj srebra. Deželno sodišče v Ljubljani je prisodilo Badiuri sedem mesecev težke ječe.

Kako se zida v Ljubljani.

Pri ljubljanskem okr. sodišču se je pričela velezanimiva pravda. Stavbenik Andrej Černe je tožil stavbnega mojstra Franca Živeca zaradi razžaljenja časti, ker je Živec rekel Zoriču, lastniku hotela Triglav, da je Černe naročeval delavcem, naj le počasi delajo. Toženi Živec je rekel, da je res to rekel, ker so mu to povedali zidarji Černeta v gostilni njegove žene. Živec je tudi povedal, da bi bil on zgradil Zoriču prizidek za 360.000 K; Černe je pa zaračunal Zoriču za prizidek 1.400.000 K. Zorič je izpovedal, da ko je nekoč prišel na oder in ko so zidarji posedali, da mu je rekel polir: "Tako je zdaj modernej, da se ne dela!" Černetovi gošpe sem rekel, da je Černe z mojim denarjem zidal svojo vilo. — Razprava se je prelozila, da se bodo še zaslišali zidarji, kateri so povedali Živcu, da jim je Černe rekel, naj le počasi delajo. Zorič je še izjavil, da bo tožil Černeta za milijonsko razliko.

Omejitev potovanja v inozemstvo.

Ljubljanski listi prinašajo sledečo vest: Vlada je odredila, da je za potovanje v inozemstvo potreben poleg dovoljenja političnih oblasti tudi vizum konzularnega oddelka ministrstva za zunanje stvari. Ta oddelk bo vodil zapisnik in nadzorstvo o vseh izdanih potnih listih.

Ispred mariborske porote.

Rad krive prisoge je bil pred mariborsko poroto dne 8. marca Viljem Dengg, stavbenik iz Ptujja, obsojen na dve leti težke ječe. Dengg je dne 17. marca 1919 prišel, da je kmetu Simončiču izplačal 10.000 K. Simončič je to zaničal in pozneje se je res dokazalo na podlagi izpovedi, da je Dengg Simončičev podpis na potrdila ponaredil, ker Simončič navedenice

ga dne sploh ni bil v Ptujju. Stavbenik Dengg je že bil pri prejšnjem porotnem zasledanju radi krive prisoge obsojen na pet let težke ječe. Ker je pa tedaj med porotniki sedel namesto sina porotnika njegov oče, je zagovornik dosegel, da se je obsodba razveljavila. — "Slovenec" dostavlja k temu: Značilno je, da je veliki demokrat in "narodnjak" ter obenem vladni komisar mesta Ptuj advokat Dr. Senčar hotel na vsak način z oprostitvijo zagrozenega Nemca Dengga uničiti slovenskega kmeta Simončiča. Dr. Senčarju niso bili dovolji ne slovenski izvedenci, ne slovenski sodniki, ne slovenski porotniki. Sklepeval se je na mnenje nekih nemških izvedencev v Gradcu in na Dunaju. Slovenski izvedenci: profesor Cotič, Rebdia in drugi so v obeh Dr. Senčarja velike nide. Čudimo se, da dr. Senčar ni predlagal še nemiško poroto iz Gradca ali Dunaja. Da se danes "zagrije" slovenski odvjetnik s tako silo in vemenec za zagrozenega Ormignovega vsenemškega pionirja, kakor je to storil ptujski Dr. Senčar, je res značilno za dejstvo, kakošna narodna zavednost da preveča danes kroge demokrat. advokatov.

Kakšno mleko se pije v Ljubljani.

Mestno tržno nadzorstvo je preiskalo v svojem preiskovalnem laboratoriju mleko, katero se je odvezlo v raznih mlekarah, in se je ugotovilo pri mleku Antondira v prvem nadstropju vrata. Šla je pogledat, kdo je prišel, kar št. 7 30 odstotkov. Marije Podjed je skočil proti njej neki človek v nožem v roki. Lenčka je zakričala in zbežala po gospodarja v gostilno. Neznane napadalec je nato vzel noč. Odnesti ni mogel ničesar. Kdo sta zločinca, se ni moglo ugotoviti.

Na državni kmetijski šoli na Grnu.

se priredi petmesečni vinogradniški tečaj za sinove vinogradnikov in viničarjev, in sicer meseca aprila, maja in junija, septembra in oktobra. Tečaj se je začel s 1. aprilom. V tečaj se sprejme do 6 mladeničev v starosti od 17. do 20. leta, ki so končali z dobrim uspehom ljudsko šolo. Tečajniki dobijo brezplačno hrano, stanovanje, pouk in mesečno 50 K nagrade. Poučevalo se bo: vinogradništvo, kletarstvo, sadjarstvo, živinorejo, pridelovanje krme, spise in računstvo. — Na isti šoli se priredi tudi sadjarski tečaj za kmetijske mladeniče v starosti od 17. leta naprej. Pouk bo teoretičen in praktičen. Tečajniki dobijo prosto hrano in stanovanje.

"Jugoslovanska zavarovalna banka".

Dr. Kukovec, minister za trgovino in obrt, je dovolil ljubljanski kreditni banki, Jadranski banki in Kreditnemu zavodu za trgovino in industrijo v Mariboru ustanoviti delniško družbo z imenom "Jugoslovanska zavarovalna banka" v Ljubljani. "Domoljub" dostavlja k temu: Ker je ta zavod banka, od katerega bodo imeli le delničarji svoj dobiček, zato za naše kmetake posestnike, ki se hočejo zavarovati, pri tem zavodu ni prostora. Svoji k svojim!

Gospodariki in tržni pregled.

Ljubljanski trg. Ljubljansko tržno nadzorstvo objavlja: Tržno življenje postaja živahnejše. Mesni trg je dobro založen z blagom. Govejega mesa je dovolj. Izvoz živine in zaklane govede postaja od dne do dne živahnejši. Cene živi teži volov srednje kakovosti se giblje med 18 in 20 kron za kilogram. Vseled nemogočega izvoza telet bo domači trg s telečjim mesom dobro založen, in je pričakovati močnejšega padca cene telečjega mesa. Od 9. marca naprej se znižajo cene telečjemu mesu od 28 na 24 K I. vrste in 22 K II. vrste. Slanina se drži na ceni 48 K za mešano blago; svinjsko meso 32 K I. vrste, 30 K pa II. vrste; mast 54 K. Sedni trg je dobro založen, a še nima do-

volj prometa. Velika množina jaje prejšnjih tednov je nenadoma izginila, tako da trg ni zadostno založen z jajci, vsled nakupa jaje za izvoz potom prekupeev. Cena je poskočila na 2 K za komad. Tržno nadzorstvo opozarja trg, da se bo vsako prodajanje in nakupovanje jaje višje kot po 2 kroni najstrožje zasledovalo. Nakup jaje od strani prekupeev se mora takoj sporočiti tržnemu nadzorstvu. Mlevskih izdelkov je za dnevno porabo zadosti. Cena se še vedno vzdržuje na 18 kron za kilogram moke št. 0.

Cena lesa na Kranjskem.

Hrastova debela I. vrste 1500—2400 K, hrastove deske do 5 cm debeline 3000—4500 K, nad 5 cm 4000—5000 K, sarovi frizi 3000—3500 K, štafli 4200—5000 K, bukova debela I. vrste 450—600 K, bukovo žagano parjeno blago 2000 do 2100 K, neparjeno 1100—1300 K, javorjeva debela I. vrste 1000—2000 K, jesenova debela I. vrste 1200—1600 K, železniški hrastovi pragi 160—210 K, bukovi 110—130 K, vse za kubični meter; oglje za vagon 15—17 tisoč kron.

Mariborski trg.

Kilogram šepa stane 44—50 K. Cena govejemu mesu je poskočila na 25—27 K pri kilogramu, krompirju pa padla pri kilogramu od 2 K 20 vin, na 1 K do 1 K 50 vin. Cene jajcem so tudi padle in stane 1 komad 1 K 60 vin, do 3 K. Drugo blago je obdržalo večinoma stare cene.

Viničar ubil svojega gospodarja.

Dne 10. marca je sedel pred mariborskimi porotniki Jakob Lepe iz Jelovec pri Makolah, ki je 10. januarja ubil s kolom svojega gospodarja Lovrenca Mesariča. Tega dne so namreč delali v vinogradu, kamor je prinesla gospodarjeva žena večerjo, po kateri je nastal prepri med gospodarjem in viničarjem. Mesarič je vsled tega odpovedal viničarju koč, nakar sta se oba sprijela. Viničar je udaril gospodarja s kolom po glavi, tako, da se je gospodar zgrudil na tla s prebito lobanjo. Viničar in hlapec Steinberg sta po umoru še pila v vinogradu. Mesaričeva žena je komaj drugo jutro izvedela za smrt svojega moža. Pred poroto je izpovedala, da je bil njen mož velik alkoholik in zelo nasilen človek, ki jo je večkrat pretepal. Obtoženec zagovornik dr. Koderman je plediral na težko telesno poškodbo s smrtnim izidom. Porotniki so to vprašanje zavrnilo, potrdili pa so z 8 glasovi vprašanje na uboj, nakar je sodni dvor obsodil viničarja Lepeja na 3 leta težke ječe.

Veliki ruski knez Nikolaj Nikolajevič.

Potrjuje se vest o smrti ruskega velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča, zadnjega predstavnika ruske carske hiše, ki je bil oženjen z Anastazijo Nikolajevno, kneginjo Romanovsko, hčerjo pokojnega črnogorskega razkralja Nikite. Kot stric carja Nikolaja II. je zastopal na ruskem dvoru starejšo generacijo, ki je videla v ideji vsslovanstva svetovno misijo praslavne Rusije. Njegovi pristaši so menili, da bi bilo treba odstraniti s prestola slabotnega carja Nikolaja II. in predati carsko krono Nikolaju Nikolajeviču, ki naj bi zadržal tok zgodovinskega razvoja. To je tragičen moment v življenju pokojnega velikega kneza, ki se je rodil prepozno, da bi mogel uveljaviti moč avtokratizma v Rusiji pred nastopajočo revolucijo, dočim so na dvoru gospodovali podvorniki carice, ki je bila Nemka, razni Razputini, in dvorni ministri, ki so bili v službi nemškega cesarja Viljema. Med temi dvornimi intrigami, katerim sledi vedno razpad, je stala Rusija naenkrat pred svetovno vojno. Nikolaj Nikolajevič je kot vrhovni poveljnik celokupne ruske vojske brez ozira na ogromne človeške žrtve dirigiral vojsko čez Karpatje v madžarsko nižino. Takoj po razglašeni mobilizaciji je izdal na Poljake proglas, v katerem jim je ponujal popolno samostojnost v personalni uniji s carsko Rusijo. Toda zaman so bile vse človeške žrtve, zaman tudi ta proglas. Nikolaj Nikolajevič je uničil vojno moč avstro-ogrške vojske tako, da je moral Viljem v času najhujših bojov na zapadni fronti in sicer po porazu ob Marni poslati ogromno število nemške vojske na pomoč Avstrijcem. Toda medtem ko je Nikolaj Nikolajevič delal naerte za popolno uničenje Avstro-Ogrske, so pripravlili ministri Suhomlinov, Stuermer in drugi izdajo ter povzročili desorganizacijo vojne uprave. Vseled pomankanja materialne pripravljenosti ruske vojske je moral zapustiti mesto vrhovnega poveljnika. Na kavkaški fronti je moral nato gledati, kako se maje rusko carstvo, ki je bilo že zapisano smrti. Po revoluciji je imel kot prognancee priliko za sledovati boljševski teror, ki je bolj uspeh, kakor pa bi speh njegov, da se mu je posrečilo priti do carske krcne. Umrli je kot emigrant v 65. letu svoje starosti.

Masaryk o boljševizmu.

Predsednik češkoslovaške republike profesor Tomáš G. Masaryk je eden najglobljih poznavalcev socialnih problemov in eden najtemeljitejših poznavalcev Rusije, ki je o obeh teh vprašanih napisal svetovno znana in priznana dela. V "Lidovih Novinah", ki izhajajo v Brnu na Moravskem, je napisal Masaryk članek o boljševizmu, torej o gibanju, katero pozna slavni učenjak iz lastne izkušnje, ker je živel sam v Rusiji, ko je tam izbruhnila revolucija. Masaryk piše torej o boljševikih:

"Boljševiki se sklicujejo z ozirom na svoje revolucionarstvo prav radi na Marksa in Engelsa. Toda popolnoma po krivici, kajti ta dva ženijska ustanovitelja znanstvenega socializma sta se tekom let revolucionarnemu odpovedala. Boljševiki so od znanstvenih teorij Marksa in Engelsa silno oddaljeni. Boljševikom sploh manjka znanstveno razumevanje politike. Marks in Engels sta smatrala oboroženo revolucijo kvečjemu kot sredstvo za doseg pravih socialističnih ciljev in sta pričakovala končno odločitev in preobrazbo socialnega reda v prvi vrsti od izobrazbe delavstva. Leninu je pa oborožena revolucija glavna stvar in ne samo sredstvo. Marks in Engels sta stala na znanstvenem stališču, boljševiki pa niso revolucionarji, ampak absolutisti in znanstveniki. Oni zastopajo nekulturno stališče absolutizma in nasilja. Če pa pričakujemo Lenin poraz kapitalizma na celem svetu, se za danes še zelo moti."

Ista usoda čaka sedanjko komunistično stranko. Ako je naraščala, dokler se je bojevala v teoriji, je sedaj, ko zagovarja dejanski prevrat, položaj čisto drugi. Ni verjetno, da bi imela v čisto poburčenih Franciji praktičnih uspehov.

Ruske aristokratije natakarioe.

Posledice poloma Wranglove armade je neobičajno naraščanje ruskih gostiln v Carigradu. Po teh gostilnah so kot natakarioe nastavljenе razne ruske aristokratije in princeze, da se sploh preživijo in je zanimivo, kako je na jedilnem listu poleg jedil vsikdar naznačeno ime grofice, kneginje ali princeze, ki strže. Druga zanimivost je, kako gosti najprvo izkažejo čast tem kneginjam, groficiam itd. ter jim poglujbajo reke, nato pri njih naroče kosilo ter jim končno dajejo napitnino.

NAZNANILO

Bančni oddelek države New York je dne 23. novembra 1920 inkorporiral

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt St., New York

Vsa kupčija se vrši kakor preje, z razločkom, da je sedaj državna banka, a ne več privatna.

Osobje je ostalo staro in ima zveze sedaj bolje bodisi v stari domovini kakor tudi v Zdr. državah.

Va moneyordri, drafti in čeki, katere bodo rojaki od sedaj naprej pošiljali za denarne pošiljave v staro domovino ali potne listke naj se glase:

Frank Sakser State Bank

Za varstvo kupčije je polno vplačana svota \$150,000.00 in sicer:

Kapital \$100,000.

Rezervni sklad \$50,000.

Za Frank Sakser State Bank

FRANK SAKSER, predsednik

Kam se gre po pirhe.

Anton J. Terbovec.

Dospeli smo na najvišja točko naše poti. Na obeh straneh se vzdigajo še višji gorski vrhunci, pokriti z debelim snegom, dasi sredi marca. Vlak se seveda izogne višinam, kolikor mogoče. Ali pa je to vpliv smejoče Californije. Sledile so raznovrstne ekspedicije, saj je v samem mestu in okolici toliko zanimivosti, da se ni treba dolgočasiti, če je lep dan. Lepota Golden Gate parka je vsak dan nova in nikdar bi se je človek ne naveličal, vsaj jaz ne. Krasen nov muzej v parku, japonski čajni vrt, velikanška pitnica, jezero, imenovano Stove Lake, idilične doline, ljubki griči, goščave, stezice po temnih sencih, "kjer sonce z mrakom govori v skrivnostnih majih", o, pa kdo bi vse naštel! Na prostoru, kjer se je leta 1915, vršila svetovna razstava, je sicer zelo mnogo izpremenjenega, ker je bil večji del istega porabljen v vojaške namene tekom vojne, stoji pa še palača države Oregon in umetniška galerija, katera hrani mnogo lepih slik in drugih zanimivih predmetov. Kar dobro se zdi človeku, da so ohranili ta krassen hram umetnosti, ko so večino drugih poslopij podrli.

Čudovito krassen pogled na mesto je z vrhuncem, imenovanih Twin Peaks. Pri ožini Zlatih vrat (Golden Gate) se prične zaliv, ki sega daleč v deželo in kot zakrivljena reka objema vse mesto. Onstran zaliva se vidijo mesta Oakland, Sausalito itd. Od Cliffhouse je zanimivo opazovati morske pse, ki se o lepem vremenu solnijo na skalnih čerch, katere se dvigajo iz morja. In pa morje samo! Ali si zamorete misliti kaj veličastnejšega, kot je Veliko ali Tiho morje, imenovano tudi Pacifični ocean? Neoporečno je to največja stvar na svetu. In oblika najlepše vseh dežel! Tisoče obiskovalcev šeta ob morju, nekateri se kopeljejo, drugi samo brodijo po vodi, tretji polegajo po pesku.

Mnogo bi se dalo še povedati iz Frisco, pa se človek ne more domisliti vsega; poleg tega bi tudi marsikoga ne zanimalo. Naše zgodovinarje bi morda zanimala kratka notica, katero je prinesel list "San Francisco Chronicle" dne 21. marca pod naslovom: "25 years ago to-day" in ki se glasi: "Party of 100 Slavonians arrived en route to Eden Valley, Mendocino county, to locate a colony." Spomin na Rajsko dolino ni nič kaj rajskega slovesa! — Kadilce bi na primer morda zanimalo, da sem tam kadil boljše smodke po pet centov, kot se marsikje dobé po deset in petnajst. — Nasprotnike prohibicije utegne zanimati, da so v kalifornijski legislaturi spravili skozi resolucijo, ki hrepeni po 4/5 odstotnem pivu in 15 odstotnem vinu. (To se je zgodilo v poslanski zbornici, kaj je napravil senat z njo, nisem čital.)

Dalje jih zana zanimati, da sloveča barigela ali "puterh" še eksistira na slovenskem hribu in da sem bil tudi jaz pri njej sprejet v avdienco. Koliko časa je avdienca trajala in kdo me je predstavil, tega vam ni treba vedeti. Le toliko še lahko povem, da "midva sva se pač ljubila, lep večer je nama bil!" Kakor nobena slovesna prilika ne mine brez poetice, tudi ta ni. Več ne povem, sicer bi nastalo preveč "ihte in fofvije".

Za praznike sem posetil Valley of the Moon, kjer so posejana lična mesta, kot Sonoma, El Verno, Boyes Springs, Agua Caliente Springs itd. Avtomobil je drl po gladki cesti med idiličnimi griči, zelenimi poljanami in svetlečimi vrtovi. Duh vrtnice in španske bezge se je mešal s sladko vonjavo evetevih sliv, hrustel in jablan. Naključje me je posadilo poleg brhke Californijske, prijazne in zgovorne hčerke juga "with a skirt as brief as a widow's grief and the neck cut way 'way down'", ki mi je povedala marsikaj o kalifornijskih mestih in farmah, a mi ni vedela povedati, zakaj se ta dolina imenuje Valley of the Moon. Tako se danes ne vem. Vem pa toliko, da je dolina čudovito lepa in vredna tega poetičnega imena. Obkrožena je z vencem tipičnih kalifornijskih gričev in posejana z ličnimi farmerskimi hišami, elegantnimi vilami, sredi vinogradov, tipičnega življenja, kot sama Valley in sadnih vrtoch. Med bujnimi

zelenjem se vijejo blesteči potoki in po drevju se pripravijo kosi bluebirds in škrianci, čegava Velikonoč je to pravzaprav. Na velikonočno jutro se očisti umaza njih grehov v goriki mineralni kopelji, nakar se nič ne čudi, če "za časo vinca rujnega počen kristjan življenje dá..." Golden poppy, simbol zlate Californije, dviga svoje zlate čase proti nebu in se priklanja, kakor bi stregel blesteče solnčne žarke in jih izlival v sočno zelenje okoli sebe. Duhtec konfeti jabolčnega cvetja ti pada za vrat, deklamira pa v bujne kodre in kakšen je še tako predrzen, da se tako vkrade v čakovskem hotelu. Madame jo je milostno poslala v bolnico.

Vida je v bolnici. Zdravniki jo zdrave, prihajajo sodniki in jo izprašujejo o dogodku. Nekega dne pa je prišlo obvestilo, da morajo mlado Vido takoj odpeljati v Ljubljano — v spor. Po teh ne-

čkanke, v brhki starosti od 16 let so se naveličale zatohlih sob in delavnice, šol in vaj. Imele so skupne sestanke v nižavah življenja že izkušena, zvita Vida, sentimentalna Malči in baletnogibčna Ivka. Po njih glavica so rojile visoke misli o "lepih službah" v tujini pri gledališču v Trstu, na Dunaju ali mogoče v Zagrebu. Vidiča je govorila: "Naveličana sem zatohle sobe. Pojdimo v svet!"... Malči je sentimentalno pristavljala: "Mene oče doma poči. Pojdimo. A kje je čenar?" Ivka: "Šiba baletne šole je neznosna. Ti Vida si zvita". Bil je soglasen sklep: "Ti, Vida, si zvita. Preskrbi nam denar! In potem gremo..." "Vida, le glej, da nam boš veliko svoto preskrbel, da nam denarja ne zmanjka!" Vida je takoj začela uresničevati soglasni sklep. Pri neki gospej trgovki si je znala izposoditi v imenu starišev 1200 K za "premog". Druge fini kovčeg, drugje v neki prodajalni fine svile za 1300 K in doma je sestri prabrala še veliko množino razne obleke, perila in dragocenosti.

Za potovanje je bilo vse toraj pripravljeno. Nekega dne so se te mlade Gracije pojavile na glavnem kolodvoru. Veselje je žarelo na njih obrazih, upanje, zadovoljstvo na bajno tujino. Sklep je bil: pri čez Pragersko v Čakovec in od tam dalje, dalje... Vožne listke je kupila odvažna in premetala Vida. S prtljago, to je edinim Vidinim kovčgom, dobro napolnjenim raznovrstnih kril itd. so se vsedle v kupe III. razreda ob oknu. Divile in občudovale so panoramo ob Savi, vinorodne Stajerske gričke in slednjič dospеле v znameniti Čakovec, kjer so jih čezledovali imenitni "Vogri".

Iz Koroške.

Po svetu so šle...

Reška država in Jugoslavija.

Razgovor z vodjo reške avtonomistične stranke.

Viharna borba, ki se je hitro mlekala po 200 K in kilogram me...

Urednik je vprašal, kako naj bi živila prihajala na Reko, ko so...

Na vprašanje, kako si misli provizorično in kako bodo vlad...

V interesu vseh strank je, da ne nosi ena sama odgovornost; osnuje naj se vlada, ki bodo za-

Pravosodna sila.

Stvari, katere morate vedeti glede okrajne vlade.

V katerem okraju (county) živite?

Kako se imenuje vladajoče zastopstvo vašega okraja?

Koliko članov obsega?

Kako se piše zastopnik iz okraja, v katerem živite?

Za kako dolgo so izvoljeni?

Kdo je šerif vašega okraja?

Kaj so njegove dolžnosti?

Za kako dolgo je izvoljen?

Stvari, katere morate vedeti glede vaše občinske vlade.

V katerem mestu živite?

Ali je vaše mesto vladano od župana in občinske sveta ali od občinske komisije?

Če na prvi način, kdo je vaš župan? Koliko občinskih svetovalec imate?

Za kako dolgo so izvoljeni? Kako se piše občinski svetovalec iz vašega warda, okraja ali oddelka?

V koliko wardov, distriktov ali okrajev je razdeljeno vaše mesto?

Če imate komisijsko obliko vlade, kako se pišejo komisarji?

Za kako dolgo so izvoljeni?

V katerem wardu, distriktu ali okraju živite?

Kdo je načelnik vašega policijskega departmanta?

(Konec prihodnjič.)

Naturalizacija.

33

